

50 Misteru alternattiv tar-Rużarju mill-ħajja ta' Ġesu' u Marija

1. Meta Sidtna Marija ġiet imnissla b'mod immakulat fil-ġuf ta' ommha Sant'Anna.

Mill-Kotba Apokrafi:

1. Skont il-ġrajjet tat-tnax-il tribù ta' Israel kien hemm ċertu Ġwakkin, raġel għani qatigħ. L-għotjiet tiegħu kien jagħmilhom doppji, u kien jgħid: "Dak li hu żejjed għalija, hu għall-poplu kollu, u dak li jien obligat nagħti għall-maħfra ta' dñubiet, hu tal-Mulej, bħala tpattija għalija."

2. Wasal il-jum il-kbir tal-Mulej u wlied Israel taw l-għotjiet tagħhom. Quddiemu ġie Ruben, u qal: "Ma jmissx lilek tagħti l-għotjiet tiegħek l-ewwel wieħed, għax f'Israel ma kellekx nisel."

3. Ġwakkin ħassu mwegġa' u baqa' mnikket u mar fejn hemm ir-registri tat-tnax-il tribù tal-poplu, u qal: "Irrid nara r-registri tat-tnax-il tribù ta' Israel biex nara jekk iniex waħdi li ma għandix nisel f'Israel." Fittex, u sab li f' Israel in-nies tajba kollha kellhom nisel. U dak il-ħin ftakar fil-patrijarka Abraham, li fi tmiem jiemu Alla tah iben, Iżakk.

4. Ġwakkin baqa' mnikket għall-aħħar u ma ħalliex lil martu tarah aktar. Mar fid-deżert, hemm waqqaf it-tinda u sam għal erbgħin nhar u erbgħin lejl, huwa u jgħid bejnu u bejn ruhu: "Ma nieħu ebda ikel u xorb sakemm il-Mulej ma jżurnix: talbi jkun għalija ikel u xorb."

Kapitlu 2

1. Iżda martu tniehdet u żvugat fil-biki għal darbtejn, filwaqt li qalet: "Nibki għall-irmulija tiegħi u għax bqajt mingħajr ulied."

2. Wasal il-jum il-kbir tal-Mulej, u Guditta, il-qaddejja tagħha qaltilha: "Kemm sa ddum titnikket fruġek? Wasal il-jum il-kbir tal-Mulej u mhux sewwa li toqgħod titnikket. Aqbad din l-għata tar-ras li tathieli sidti tax-xogħol: jien ma jisthoqqlix nilbisha għax jiena qaddejja u għax din għandha xeħta rjali."

3. Izda Anna wiegħbet: "Tbiegħed minni. Jien dawn il-ħwejjeġ ma nagħmilhomx. Alla ċekkinni qatigħ. Jista' jkun li tahielek xi bniedem ħażin, u int ġejt biex iggagħani nissieheb fi dnuhek." Wiegħbet Ġuditta: "X'saħta nista' nagħmillek biex il-Mulej li għalaqlek ġufek, ma jagħtix frott f'İzrael?" Anna tnikket ħafna.

4. Neħħiet l-ilbies tal-luttu, ħaslet rasha, libset l-ilbies ta' għarusa u għad-disa' siegħa nizlet timxi fil-ġnien. Kif rat sigra tar-rand, qagħdet bilqiegħda taħtha u talbet lis-Sid, u qalet: "O Alla ta' missirijietna, berikni u isma' talbi, kif berikt il-ġuf ta' Sara, u tajtha iben, İzakk."

1. Hi u tħares lejn is-sema, rat, fir-randa, bejta tal-għasafar tal-bejt, u tniehdet fiha nfisha u qalet: "Imsejkna jien! Min nissilni? Liema ġuf wilidni? Jiena sirt saħta quddiem ulied İzrael, każbruni u keċċewni bi stmerrija mit-tempju talMulej.

2. Imsejkna jien! Lil min ħriġt nixbah? Ma nixbahx lill-għasafar tas-sema, għax saħansitra l-għasafar tas-sema huma għammiela quddiemek, Mulej. Imsejkna jien! Lil min ħriġt nixbah? Ma nixbahx lill-bhejjem tal-art, għax saħansitra l-bhejjem tal-art huma għammiela quddiemek, Mulej. Imsejkna jien! Lil min ħriġt nixbah?

3. Ma nixbahx lil dawn l-ilmijiet, għax saħansitra dawn l-ilmijiet huma għammiela quddiemek, Mulej. Imsejkna jien! Lil min ħriġt nixbah? Żgur li ma nixbahx lil din l-art, għax saħansitra din l-art tagħmel il-frott tagħha skont l-iżmna u tbierkek, Mulej."

Kapitlu 4

1. Ara, dehrilha anġlu tal-Mulej u qalilha: "Anna, Anna! Il-Mulej sema' talbek; int sa tnissel u tiled. U nislek l-art kollha sa titħaddet fuqu." Anna wiegħbet:

"Daqs kemm hu ħaj il-Mulej, Alla tiegħi, jekk niled, sew jekk ikun tifel sew jekk tifla, nagħtih b'wegħda lill-Mulej, Alla tiegħi, biex jaqdi il-jiem kollha ta' ħajtu."

2. U ġew żewġ angli biex jgħidulha: "Ħewġek Ġwakkinn jinsab rieġa' mal-bhejjem tiegħu." Anglu tal-Mulej niżel biex jgħidlu: "Ġwakkinn, Ġwakkinn! Il-Mulej sema' t-talb ħerqan tiegħek. Inżel minn hawn. Ara Anna, martek, sa tnissel f'ġufha."

3. Ġwakkinn niżel, u bagħat isejjaħ lir-rgħajja tiegħu, u qal: "Ġibuli hawn għaxart iħrief mingħajr tebgħa u mingħajr nuqqas: dawn sa jkunu għall-Mulej, Alla tiegħi. Ġibuli wkoll tnax-il għoġol tari: dawn sa jkunu għall-qassisin u għall-ġemgħa tax-xjuh; u mitt bodbod għall-poplu kollu."

4. U ara, Ġwakkinn wasal bil-bhejjem tiegħu. Anna qagħdet fil-bieb, u kif rat lil Ġwakkinn ġej, marret tigrilqgħu, iddendlet ma' għonqu, u lissnet: "Issa naf li l-Mulej Alla berikni bil-kbir. Ara, l-armla ma għadhiex armla, u l-ħawlija sa tiled f'ġufha." Fl-ewwel jum Ġwakkinn qagħad jistrieħ f'daru.

Kapitlu 5

1. L-ghada mar jagħti l-offerti tiegħu, huwa u jgħid bejnu u bejn ruhu: "Jekk il-Mulej Alla jismaghni, tgħarrafini b'dan il-plakka tal-qassis." Huwa u jagħti l-offerti tiegħu, Ġwakkinn ħares lejn il-plakka tal-qassis. Meta dan tela' fuq altar tal-Mulej, Ġwakkinn ma għaraf fih ebda dnu, u qal: "Issa naf li l-Mulej semaghni u ħafirli dnu b'iet kollha." Niżel mela mit-tempju tal-Mulej iggustifikat, u reġa' lejn daru.

2. It-twelid ta' Sidtna Marija.

Mill-Kotba Apokrafi:

2. Sadattant għaddew ix-xhur tagħha. Fid-disa' xahar Anna wildet u staqsiet lill-qabla: "Xi wliedt?" Dik wiegħbet: "Tifla." "Illum," qalet Anna, "ruħi tfaħħret," u

meddet lit-tarbija. Meta għaddew il-jiem, Anna ssaффiet, tat imbagħad sidirha lit-tarbija u tatha l-isem ta' Marija.

Kapitlu 6

1. It-tifla bdiet tissaħħaħ jum wara jum, u meta kellha sitt xhur, ommha qegħditha fl-art biex tara jekk tiqafx dirtta. U hi, wara li għamlet seba' passi, reġgħet lejn hoġorha u qabditha, filwaqt li qalet: "Daqs kemm hu ħaj il-Mulej Alla tiegħi, m'intix sa timxi fuq din l-art sa meta nieħdok fit-tempju tal-Mulej." Hekk, f'kamritha għamlet maqdes u b'idejha ma kienet taqbad xejn profan u mnigges. Biex iqattgħu ż-żmien magħha sejħet lill-bniet bla tebgħa tal-Lhud.

2. Meta t-tifla għalqet sena, Ġwakkinn għamel festa kbira: stieden lill-qassisin, lill-Kittieba, lill-ġemgħa tax-xjuħ u lill-poplu kollu ta' Israel. Ġwakkinn imbagħad wera t-tifla lill-qassisin, li berkuha, huma u jghidu: "O Alla ta' missirijietna, bierek lil din it-tifla u aġħtiha isem magħruf għal dejjem f'kull nisel." U l-poplu kollu għajjat: "Hekk ikun, hekk ikun! Ammen." Urieha wkoll lill-qassisin il-kbar, li berkuha, huma u jghidu: "O Alla l-aktar għoli, ħares lil din it-tifla u berikha bla aħħar barka, dik li ma għandhiex oħrajn warajha."

3. Imbagħad l-omm ħaditha fil-maqdes ta' kamritha, u tatha sidirha. Anna mbagħad refgħet għanja lejn il-Mulej Alla, u qalet: "Ngħanni għanja lill-Mulej, Alla tiegħi, għaliex ġie jżurni u neħħa minni dak li għal ħbiebi kien għajb: il-Mulej, tabilhaqq, tani frotta tal-ġustizzja, waħdanija u mkattra quddiemu. Min sa jgħarraf lil ulied Ruben li Anna tredda'? Isimgħu, isimgħu, intom, tnax-il tribù ta' Izrael: Anna tredda'!" Medditha fil-maqdes ta' kamritha u ħarġet biex taqdihom fil-mejda. Kif intemmet il-festa, telqu mimlijin bil-ferħ, isebbħu lil Alla ta' Israel.

Kapitlu 7

1. Minn fuq it-tifla sadattant għaddew ix-xhur. Meta għalqet sentejn, Ġwakkinn qal lil Anna: "Biex inżommu l-wegħda li għamilna, neħduha fit-tempju tal-Mulej, biex is-Sid ma jdurx kontrina, u jilqa' l-offerta tagħna." Anna wiegħbet:

"Nistennew sa ma jkollha tliet snin, biex it-tifla mbagħad ma tfittixx lil missierha u lil ommha." Ġwakkinn wiegeb: "Nistennew."

3. Meta Sidtna Marija daħlet fit-tempju, kienet tistudja l-Iskrittura u titlob, filwaqt li tiġi ffurmata mill-Ispirtu s-Santu.

Mill-Kotba Apokrafi:

2. Meta t-tifla għalqet tliet snin, Ġwakkinn qal: "Sejħu lill-bniet bla tebgħa tal-Lhud: kull waħda taqbad torċa mqabbdha u żzommha mqabbdha biex it-tifla ma dduxx lura u qalbha ma tingibidix 'il barra mit-tempju tal-Mulej." Dawk hekk għamlu sakemm telgħu fit-tempju tal-Mulej. Il-qassis laqagħha, biesha, berikha u qal: "Il-Mulej kabbar ismek f'kull nisel. Fl-aħħar jum, il-Mulej sa juri fik lil ulied Izrael il-fidwa tiegħu."

3. Imbagħad qegħedha fuq it-tielet tarġa tal-altar, u l-Mulej Alla libbisha bil-grazzja; u hi żifnet b'riġleja, u d-dar kollha ta' Izrael bdiet tħobbha.

Kapitlu 8

1. Il-ġenituri tagħha niżlu bil-għoġba jfaħħru lill-Mulej Alla għax it-tifla ma daritx lura. Marija trabbiet fit-tempju tal-Mulej bħal ħamiema, u kien jingħatalha l-ikel minn idejn angli.

1. Marija rebħet l-ammirazzjoni tal-poplu kollu ta' Izrael. Ta' tliet snin kienet timxi b'pass daqshekk sod, kienet titkellem b'mod daqshekk perfett, kienet tfaħħar 'l Alla daqshekk bla waqfien, li kulhadd kien jistagħgeb biha. Hi ma kinitx meqjusa b'tifla żgħira, iżda b'mara adulta; tant kienet titlob bla waqfien, li kienet donnha mara ta' tletin sena. Tant kellha wiċċha ħelu u jiddi, li bilkemm wieħed seta' jħares lejha. Kienet il-ħin kollu taħdem is-suf; u fl-għomor tari tagħha kienet taf tisser dak li nisa msajrin fl-għomor ma kellhomx ħila jifhmu.

2. Għamlet għaliha din ir-regola: mis-sebħ sat-tielet siegħa talb; mit-tielet sad-disa' siegħa xogħol tan-newl; mid-disa' siegħa 'l quddiem kienet terġa' tmur

għat-talb. Ma kinitx tieqaf mit-talb sakemm ma kienx jidhrilha l-anglu ta' Alla, li minn idu kienet tieħu l-ikel; u hekk dejjem aktar u dejjem aħjar kienet timxi 'l quddiem fil-qadi ta' Alla. Barra minn dan, filwaqt li l-vergħni aktar kbar fl-għomor kienu jistrieħu mit-tiffhir 'l Alla, hi ma kienet tistrieħ qatt, sal-punt li fit-tiffhir u fil-vgħili ma kien ikun hemm ħadd qabilha, ħadd daqshekk mgħallem fl-għarfien tal-Liġi, ħadd aktar umli, ħadd b'leħen ħlejj u fil-kant, u aktar perfett f'kull virtù. Kienet dejjem l-istess, soda, ma tinbidilx, u timxi 'l quddiem fit-tjieba kuljum.

3. Ħadd qatt ma raha mgħaddba u lanqas semagħha tishet. Kull kelma tagħha kienet daqshekk mimlija bil-grazzja, li wieħed kien jifhem li fuq xofftejha kien hemm Alla. Ma kinitx tieqaf mit-talb u mill-meditazzjoni tal-Liġi, fi kliemha kienet toqgħod b'seba' għajnejn biex ma tonqosx lil sħabha. Kienet tgħasses ukoll li ma tonqos bl-ebda mod bid-daħk, bit-ton tal-leħen sabiħ, b'xi tmaqdira, b'xi tkabbira lejn sħabha. Kienet tbierrek lil Alla bla waqfien, u biex ma tiqafx mit-tiffhir lil Alla lanqas meta ssellem, meta jsellmulha kienet twiegeb: "Deo gratias." Kuljum kienet tiekol biss l-ikel li kienet tieħu minn id l-anglu; l-ikel li kienu jagħtuha l-qassisin kienet tqassmu lill-foqra. Sikwit kienu jidhru l-angli ta' Alla jitkellmu magħha u jobduha bir-reqqa kollha. Jekk xi marida kienet tmissha, f'dak il-waqt kienet tmur lejn darha mfejqa.

4. Meta Sidtna Marija offriet il-vergħnita' tagħha lil Alla u meta tgħarset ma' Ġuzeppi.

Mill-Kotba Apokrafi:

2. Meta għalqet tnax-il sena, il-qassisin għamlu laqgħa; qalu: "Araw, Marija għalqet tnax-il sena fit-tempju tal-Mulej. Issa x'sa nagħmlu biha biex ma tninggix it-tempju tal-Mulej?"

1. Il-qassis Abjatar ressaq lejn il-qassisin għadd kbir ta' rigali biex jeħodha bħala għarusa għal ibnu. Marija ma ridithomx u qalet: "Ma jistax ikun li jiena nagħraf raġel jew li raġel jagħraf lili." Il-qassisin u l-qraba kollha tiegħu qalulha: "Lil Alla nqimuh fl-ulied u f'dawk li jitnisslu minna, kif dejjem kien f'İzrael." İzda Marija

wiegħbet: “Lil Alla ndimuh fis-safa kif kien muri sa mill-bidu. Qabel Abel, infatti; fost il-bnedmin ma kien hemm ħadd tajjeb u hu għoġob lil Alla minħabba l-offerti u nqatel bla ħniena minn dak li lilu ma għoġbux. Hu għalhekk ħa żewġ kuruni, dik tal-offerta u dik tal-verġnità billi hu ma kellu ebda tebgħa f'gismu. Elija, imbagħad, kif kien f'gismu, ittieħed f'gismu, għax ħares lil gismu bħala vergni. Jiena mbagħad fi tfuliti, fit-tempju ta' Alla, tgħallimt li l-verġnità tista' togħġob ħafna lil Alla. U billi nista' noffri xi ħaġa li togħġob lil Alla, f'qalbi qtajtha li ma nagħraf lil ebda raġel.”

Kapitlu 8

1. Ġara li meta għalqet erbatax-il sena, il-Farizej ħadu l-okkażjoni biex juru li, bi drawwa, mara ta' dak l-għomor ma setgħetx tibqa' fit-tempju. Għalhekk ittieħdet id-deċiżjoni li jintbagħat bandu fit-tribujiet kollha ta' Iżrael, biex fit-tielet jum jiltaqgħu lkoll fit-tempju tal-Mulej. Meta ngabar il-poplu kollu, qam il-qassis Abjatar u tela' fuq l-oġġla targa biex il-poplu kollu jarah u jisimgħu. Hekk kif waqa' skiet kbir, qal: "Uljed Iżrael, isimghuni, agħtu widen għal kliemi. Mindu Salamun bena dan it-tempju, fih kien hemm bniet vergni ta' slaten u wlied ta' profeti, ta' qassisin kbar u ta' qassisin: dawn kibru b'mod tal-għaġeb. Izda kif waslu fl-età legali, huma żżewġu skont id-drawwa ta' dawk li ġew qabilhom, u għoġbu lil Alla. Marija biss sabet mod ġdid ta' għajxien u wiegħdet lil Alla li tibqa' vergni. Jidhirli, mela, li b'mistoqsija tagħna u bi twegiba min-naħa ta' Alla nistgħu nagħrfu f'idejn min sa nħalluha biex iħarisha.”

2. Dan il-kliem għoġob lill-miġemgħa. U l-qassisin tefgħu x-xorti fuq it-tnax-il tribù u x-xorti waqgħet fuq it-tribù ta' Ġuda. Il-qassis imbagħad qal: “Kull min ma għandux mara, jiġi għada u jġib fidu ħatar.” Ġara li Ġuzeppi, flimkien maż-żgħażaġġ, ġab ħatar. Taw l-oħtra tagħhom lill-qassis il-kbir, dan offra sacrificċju lill-Mulej Alla u staqsieh. Il-Mulej wiegħbu: “Dañhal l-oħtra ta' kulħadd fil-qaddis tal-qaddisin; l-oħtra jibqgħu hemm. Imbagħad amar li jerggħu jiġu għandek għada biex jieħdu l-oħtra tagħhom; minn quċcata ta' ħatar minnhom sa toħroġ ħamiema u ttir lejn is-sema. Marija titħalla fi ħsieb dak li f'idej il-ħatar li jerga' jingħatalu jagħti dan is-sinjal.”

3. L-għada lkoll ingabru kmieni ħafna. Il-qassis, hekk kif lesta l-offerta tal-incens, daħal fil-qaddis tal-qaddisin u ħareġ l-oħtra. Meta tqassmu lil kulħadd, minn ebda ħatar ma ħarġet il-ħamiema. Il-qassis imbagħad reġa' libes bi tnax-il qanpiena u bl-ilbies sacerdotali, daħal fil-qaddis tal-qaddisin, kebbes is-sagrificċju u refa' t-talb. Deher l-anglu tal-Mulej u qallu: "Hawn ħatar ċkejken li int ma tajtx kasu, qegħedtu mal-oħrajn, iżda ma ħriġtux magħhom. Meta toħorġu u tagħtih lil dak li hu tiegħu, fih isir is-sinjal li dwaru kellimtek." Dak kien il-ħatar ta' Ġużeppi, li billi kien xiħ, staħa li ma setax jeħodha; għalhekk lanqas hu ma ried ifittex il-ħatar tiegħu. Filwaqt li baqa' umli u qagħad lura, il-qassis b'leħen ċar sejjaħlu: "Ġużeppi, ejja ħu l-ħatar tiegħek, int mistenni." Ġużeppi, imbezża' li l-qassis ilkbir sejjaħlu b'leħen daqshekk għoli, resaq 'il quddiem. Kif newwel idu u qabad il-ħatar, mill-quċcata ħarġet ħamiema aktar bajda mis-silġ u sabiħa għall-aħħar: wara li taret fit-tul lejn il-quċcata tat-tempju, telqet lejn is-sema.

4. Il-poplu kollu mbagħad feraħ lix-xiħ, u qalu: "Fi xjuħitek sirt hieni, o missier Ġużeppi, tant li Alla wera li jistħoqqlok tieħu lil Marija." Meta l-qassisin qalulu: "Hudha! Fit-tribù kollha ta' Ġuda, Alla lilek biss għażel," Ġużeppi beda jqimhom bil-mistħija, u jgħid: "Jiena xiħ u għandi t-tfal, għax qed tħallu f'idejja din it-tfajla li hi iżgħar minn ulied uliedi?" Imbagħad il-qassis il-kbir Abjatar qallu: "Ftakar, Ġużeppi, li Datan, Abiron, u Kore mietu għax żebilħu r-rieda ta' Alla. Hekk jigrri lilek ukoll jekk iżzeblaħ dak li amarlek Alla." Ġużeppi wiegħbu: "Jiena m'iniex sa nzeblah ir-rieda ta' Alla, sa nkun ħarries sakemm insir naf, skont ir-rieda ta' Alla, liema wieħed minn uliedi jkun jista' jeħodha b'martu. Jingħatawlha xi verġni minn fost sħabha, li magħhom sadattant tkun tista' tqatta' l-ħin." Il-qassis Abjatar wiegħeb: "Biex tqatta' l-ħin, sa jingħatawlha ħames verġni sal-jum maħtur li fih inti teħodha: ma tistax tingħaqad fiż-żwieġ ma' oħrajn."

5. Imbagħad Ġużeppi ħa lil Marija bil-ħames verġni kellhom joqogħdu magħha f'dar Ġużeppi. Dawn il-verġni kienu: Rebekka, Sefora, Susanna, Abigija u Kael. Il-qassis tahom ħarir, gjaċint, għażel fin, skarlat, porpra u għażel. Bejniethom tefgħu x-xorti biex jaraw kull waħda x'kellha tagħmel: lil Marija messha l-porpra għall-velu tat-tempju tal-Mulej. Meta ħaditha, il-verġni l-oħrajn qalulha: "Billi inti l-aħħar, umli u l-iżgħar fost kulħadd stħaqplek tikseb il-porpra." Huma

u jgħidu hekk, bħallikieku biċ-ċajt bdew isejħulha sultana tal-vergħni. Filwaqt li kien qed isir dan, deher fosthom l-anglu tal-Mulej u qal: “Din il-kelma mhijiex ċajta, iżda hi kelma ta' profezija tabilhaqq minnha.” Imbezzgħin mill-preżenza tal-anglu u minn kliemu, talbuha taħfrilhom u titlob għalihom.

5. Meta l-anglu Gabriel ħabbar lil Sidna Marija li kellha tkun Omm Alla u bl-iva tagħha tnissel Sidna Ġesu' fil-għuf safi tagħha.

1. Fis-sitt xahar Alla bagħat l-anglu Gabrijel f'belt tal-Galilija, jisimha Nazaret, għand xebba, mgħarrsa ma' raġel jismu Ġuzeppi mid-dar ta' David. Dix-xebba kien jisimha Marija. (Lq 1: 26-27)
2. L-anglu daħal għandha u qalilha: “Sliem għalik, mimlija bil-grazzja, il-Mulej miegħek.” (Lq 1: 28)
3. Hi tħawdet ħafna għal dan il-kliem, u bdiet taħseb bejnha u bejn ruħha x'setgħet qatt tfisser din it-tislama. (Lq 1: 29)
4. Iżda l-anglu qalilha: “Tibzax, Marija, għax inti sibt grazzja quddiem Alla. (Lq 1: 30)
5. Ara, inti se tnissel fil-għuf u jkollok iben u ssemih Ġesu'. Hu jkun kbir, u jkun jissejjaħ Bin l-Għoli. Il-Mulej Alla jagħtih it-tron ta' David missieru (Lq 1: 31-32)
6. u jsaltan għal dejjem fuq dar Ġakobb, u ma jkunx hemm tmiem għas-saltna tiegħu.” (Lq 1: 33)
7. Iżda Marija qalet lill-anglu: “Kif ikun dan, ladarba ma nagħraf raġel?” (Lq 1: 34)
8. Wiegħeb l-anglu u qalilha: “L-Ispirtu s-Santu jiġi fuqek, u l-qawwa tal-Għoli tixħet id-dell tagħha fuqek. U għalhekk dak li jitwieled minnek ikun qaddis, u jissejjaħ Bin Alla. (Lq 1: 35)
9. Ara, il-qariba tiegħek Elizabetta, fi xjuħitha, hi wkoll nisslet iben fil-għuf, u ġa għandha sitt xhur dik li għaliha kienu jgħidu li ma jistax ikollha tfal, għax għal Alla ma hemm xejn li ma jistax isir.” (Lq 1: 36-37)
10. Imbagħad qalet Marija: “Ara, jiena l-qaddejja tal-Mulej: ħa jsir minni skont kelmtek!” U l-anglu telaq minn quddiemha. (Lq 1: 38)

6. Meta Sidtna Marija marret iżżur u tgħin lill-qariba tagħha Santa Elizabetta.

1. F'dawk il-ġranet Marija qamet u marret tħaffef lejn l-ġholjiet, f'belt tal-Lhudija. Daħlet għand Żakkarija u sellmet lil Elizabetta. (Lq 1: 39)
2. Malli Elizabetta semgħet lil Marija ssellmilha, it-tarbija qabżet fil-ġuf tagħha u Elizabetta mtliet bl-Ispirtu s-Santu; (Lq 1: 40)
3. u nfexxet f'għajta kbira u qalet: "Imbierka inti fost in-nisa, u mbierrek il-frott tal-ġuf tiegħek! U minn fejn ġieni dan li omm il-Mulej tiegħi tigi għandi? (Lq 1: 41-42)
4. Għax ara, malli smajt f'widnejja lehen it-tislima tiegħek, it-tarbija li għandi fil-ġuf qabżet bil-ferħ. (Lq 1: 44)
5. Iva, hienja dik li emmnet li jseħħ kulma bagħat jgħidilha l-Mulej!" (Lq 1: 45)
6. Imbagħad qalet Marija: "Ruħi tfaħħar il-kobor tal-Mulej, u l-ispirtu tiegħi jifraħ f'Alla s-Salvatur tiegħi, għax hu xeħet għajnejh fuq iċ-ċokon tal-qaddejja tiegħu. (Lq 1: 46-48)
7. Iva, minn issa 'l quddiem kull nisel isejjahli hienja, għax is-setgħani għamel miegħi ħwejjeg kbar; qaddis hu l-isem tiegħu. (Lq 1: 48-49)
8. Il-ħniena tiegħu tinfirex f'kull żmien fuq dawk li jibzġu minnu. Hu wera l-qawwa ta' driegħu, xerred lil dawk li huma mkabbra f'qalbhom. Niżżel is-setgħana minn fuq it-tron tagħhom, u għolla ċ-ċkejknin. (Lq 1: 50-52)
9. Mela b'kull ġid lil min hu bil-ġuħ, u l-għonja bagħathom 'il barra b'xejn. Hea ħsieb Izrael qaddej tiegħu, għax ftakar fil-ħniena tiegħu, bħalma wiegħed lil missirijietna, b'risq Abraham u nisl għal dejjem." (Lq 1: 53-55)
10. Marija baqgħet ma' Elizabetta għal tliet xhur u mbagħad reggħet lura lejn darha. (Lq 1: 56)

7. Meta l-anglu Gabriel ħabbar lil San Ġużepp bil-ħidma tal-Ispirtu s-Santu fil-Verġni Marija.

1. It-tnissil ta' Ġesù l-Messija sar hekk: ommu Marija, wara li tgħarrset ma' Ġużeppi, qabel ma marru joqogħdu flimkien, saret omm bil-ħidma tal-Ispirtu s-Santu. (Mt 1: 18)
2. Żewġha Ġużeppi, li kien raġel ġust... ma riedx ixandarha quddiem kulħadd, (Mt 1: 19)
3. Għamel il-ħsieb li jibgħatha bil-moħbi tan-nies. (Mt 1: 19)
4. Meta kien għadu qiegħed jaħsibha, deherlu anglu tal-Mulej fil-ħolm. (Mt 1: 20)
5. u qallu: "Ġużeppi, bin David, xejn la tibza' tieħu għandek lil martek Marija, (Mt 1: 20)
6. għax Dak li tnissel fiha ġej mill-Ispirtu s-Santu. (Mt 1: 20)
7. Hi se jkollha iben, u inti ssemlih Ġesù, (Mt 1: 21)
8. għax Hu jsalva l-poplu tiegħu minn dnubiethom." (Mt 1: 21)
9. Dan kollu ġara biex iseħħ dak li kien qal il-Mulej permezz tal-profeta, meta qal: 'Ara, ix-xebba tnissel u jkollha iben, u jsemmuh Għimmanu-El, li bi lsienna jfisser 'Alla magħna.' (Mt 1: 22-23)
10. Ġużeppi, meta qam, għamel kif ordnalu l-anglu tal-Mulej, u ħa lil martu għandu. Imma baqa' ma għarafhiex sa ma kellha iben, u semmieh Ġesù. (Mt 1: 24-25)

8. Meta Sidtna Marija ġarret lil Binha Ġesu' fil-ġuf safi tagħha għal disa xhur u meta flimkien ma San Ġużepp għamlu l-vjaġġ fatikuż lejn Betlem.

1. F'dik il-ħabta Ċesari Awgustu ħareġ digriet biex isir ċensiment fid-dinja kollha. (Lq 2: 1)
2. Dan kien l-ewwel ċensiment li sar meta Kirinu kien gvernatur tas-Sirja. (Lq 2: 2)
3. U kulħadd mar biex jinkiteb, kull wieħed fil-belt tiegħu. (Lq 2: 3)

4. Ġużeppi wkoll mar mill-Galilija, mill-belt ta' Nazaret, u tala' l-Lhudija, fil-belt ta' David jisimha Betlehem – (Lq 2: 4)
5. għax hu kien mid-dar u l-familja ta' David – (Lq 2: 4)
6. biex jinkiteb flimkien ma' Marija l-għarusa tiegħu, li kienet tqila. (Lq 2: 5)
7. Ġara li, meta kienu hemm, Marija għalqilha ż-żmien biex teħles, (Lq 2: 6)
8. u wildet l-ewwel iben tagħha, (Lq 2: 7)
9. fisqietu u medditu f'maxtura, (Lq 2: 7)
10. għax ma kienx hemm post għalihom fil-lukanda. (Lq 2: 7)

9. Meta Sidna Ġesu' tweled fil-faqar tal-għar ta' Betlem u ġew ir-ragħajja u l-Maġi jżuruH.

1. Meta kienu hemm (Betlehem), Marija għalqilha ż-żmien biex teħles, u wildet l-ewwel iben tagħha, fisqietu u medditu f'maxtura, għax ma kienx hemm post għalihom fil-lukanda. (Lq 2: 6)
2. F'dawk l-inħawi kien hemm xi rgħajja fir-raba', għassa mal-merħla tagħhom billejl. U dehrilhom anġlu tal-Mulej, il-glorja tal-Mulej iddjet madwarhom, u qabadhom biża' kbir. (Lq 2: 8-9)
3. Izda l-anġlu qalilhom: "Tibzghux, għax araw, qiegħed inħabbrilkom ferħ kbir, ferħ li se jkun għall-poplu kollu. Illum, fil-belt ta' David, twildilkom Salvatur, li hu l-Messija, il-Mulej. U bhala sinjal ikollkom dan; issibu tarbija mfishqija u mimduda f'maxtura." (Lq 2: 10-12)
4. F'daqqa waħda ngħaqdu mal-anġlu għadd kbir ta' qtajja' tas-sema, ifaħħru lil Alla u jgħidu: "Glorja lil Alla fl-ogħla tas-smewwiet, u sliem fl-art lill-bnedmin li jogħgħbu lilu!" (Lq 2: 13-14)
5. Meta mbagħad l-anġli ħallewhom u telgħu s-sema, ir-ragħajja bdew jgħidu lil xulxin: "Ejjew immorru Betlehem ħa naraw x'gara kif għarrafna l-Mulej." Marru mela jgħagħglu, u sabu lil Marija u 'l Ġużeppi, bit-tarbija mimduda f'maxtura. (Lq 2: 15-16)
6. Kif raw dan, bdew jgħarrfu b'kulma kien intqal lilhom dwar dik it-tarbija, u kull min semagħhom baqa' mistagħģeb b'dak li qalulhom ir-ragħajja. Marija, min-naħa tagħha, baqģhet tgħożż f'qalbha dawn il-ħwejjeģ kollha u taħseb fuqhom bejnha u bejn ruħha. Ir-ragħajja mbagħad reģģħu lura,

isebbħu u jfaħħru lil Alla għal kulma kienu raw u semgħu, kif l-anglu kien qalilhom. (Lq 2: 17-20)

7. Meta twieled Ġesù f'Betlehem tal-Lhudija, fi żmien is-sultan Erodi, xi maġi mil-lvant ġew Ġerusalem jistaqsu: "Fejn hu dak li twieled sultan tal-Lhud? Għax rajna l-kewkba tiegħu tielgħa, u ġejna nqimuh." Is-sultan Erodi sama' bihom, u tħawwad hu u Ġerusalem kollha miegħu. (Mt 2: 1-3)
8. Ġabar flimkien il-qassisin il-kbar u l-kittieba kollha tal-poplu, u ried jaf mingħandhom fejn kellu jitwieled il-Messija. U huma qalulu: "F'Betlehem tal-Lhudija, għax hekk inkiteb mill-profeta: 'U int, Betlehem, art ta' Ġuda, le, m'intix l-iżgħar fost il-bliet il-kbar ta' Ġuda, għax minnek joħroġ mexxej li jirgħa l-poplu tiegħi Iżrael.'" (Mt 2: 4-6)
9. Erodi mbagħad sejjaħ lill-maġi bil-moħbi, u tkixxef bir-reqqa kollha mingħandhom iż-żmien li fih dehritilhom il-kewkba; bagħathom Betlehem u qalilhom: "Morru, staqsu sewwa għat-tifel, u meta ssibuh ejjew għiduli, ħalli jien ukoll niġi nqimu." Dawk, wara li semgħu lis-sultan, telqu, u ara, il-kewkba li kienu raw tielgħa bdiet miexja quddiemhom sakemm waslet u waqfet fuq il-post fejn kien hemm it-tifel. Kif raw il-kewkba mtlew b'ferħ kbir tassew. (Mt 2: 7-10)
10. Meta mbagħad daħlu d-dar u raw lit-tifel ma' ommu Marija, inxteħtu fl-art iqimuh; fetħu t-teżori tagħhom u offrewlu rigali deheb, incens u mirra. Imbagħad, billi kienu mwissijin f'ħolma biex ma jerggħux imorru għand Erodi, telqu lura lejn arthom minn triq oħra. (Mt 2: 11-12)

10. Meta Sidtna Marija u San Ġuzepp ipprezentaw lil Binhom Ġesu' fit-tempju.

1. Wara li għalqilhom iż-żmien għall-purifikazzjoni tagħhom skont il-Liġi ta' Mosè, ħaduh Ġerusalem biex jipprezentawh lill-Mulej, kif hemm miktub fil-Liġi tal-Mulej, li 'kull tifel li jitwieled l-ewwel, jiġi kkonsagrat lill-Mulej,' u biex joffru b'sagrificċju 'par gamiem jew żewġ bċieċen,' kif jingħad ukoll fil-Liġi tal-Mulej. (Lq 2: 22-24)
2. F'Ġerusalem kien hemm wieħed, jismu Xmun, raġel ġust u tajjeb, li kien jistenna l-faraġ ta' Iżrael u li kellu l-Ispirtu s-Santu fuqu. L-Ispirtu s-

Santu kien nebbħu li ma kienx se jara l-mewt qabel ma jara l-Messija tal-Mulej. (Lq 2: 25-26)

3. Mar mela fit-tempju, imqanqal mill-Ispirtu, u xħin il-ġenituri daħlu bit-tarbija Ġesù biex jagħmlulu dak li kienet trid il-Liġi, huwa laqgħu fuq dirgħajh, bierek lil Alla u qal: “Issa, o Sid, tista’ tħalli l-qaddej tiegħek imur fis-sliem, skont kelmttek, għaliex għajnejja raw is-salvazzjoni tiegħek li int ħejjejt għall-popli kollha, dawl biex idawwal il-ġnus, u glorja tal-poplu tiegħek Izrael.” (Lq 2: 27-32)
4. Missieru u ommu baqgħu mistagħgħba b’dak li kien qiegħed jingħad fuqu. (Lq 2: 33)
5. Xmun berikhom, u qal lil ommu Marija: “Ara, dan se jġib il-waqgħa u l-qawmien ta’ ħafna f’Izrael; se jkun sinjal li jmeruh, (Lq 2: 34)
6. u inti wkoll, sejf jinfidlek ruħek! - biex jinkixfu l-ħsibijiet moħbija fil-qlub ta’ ħafna.” (Lq 2: 35)
7. Kien hemm ukoll waħda profetissa, Anna, bint Fanwel, mit-tribù ta’ Aser. Kienet imdaħħla ħafna fiż-żmien; wara xubitha kienet għamlet seba’ snin mizzewġa, u mbagħad romlot. Sa ma kellha erbgħa u tmenin sena ma kienet titwarrab qatt mit-tempju, lejl u nhar taqdi lil Alla fis-sawm u t-talb. (Lq 2: 36-37)
8. Dak il-ħin stess waslet, u bdiet trodd ħajr lil Alla u titkellem fuq it-tarbija ma’ dawk kollha li kienu jistennew il-fidwa ta’ Ġerusalem. (Lq 2: 38)
9. Meta temmew kulma kellhom jagħmlu skont il-Liġi tal-Mulej reggħu lura lejn il-Galilija fil-belt tagħhom ta’ Nazaret. (Lq 2: 39)
10. U t-tifel baqa’ jikber u jissaħħaħ, mimli bl-għerf. U l-grazzja ta’ Alla kienet fuqu. (Lq 2: 40)

11. Meta l-Familja Mqaddsa kellha taħrab lejn l-Eġittu – biex tevita l-querda tat-trabi innocenti – u r-ritorn tagħhom lura lejn Nazaret u meta rabbew lil Binhom Ġesu’ fil-għozza u fil-biza’ ta’ Alla.

1. Meta telqu (il-maġi), deher anġlu tal-Mulej f’ħolma lil Ġuzeppi u qallu: “Qum, ħu miegħek lit-tifel u ’l ommu, u aħrab lejn l-Eġittu. (Mt 2: 13)
2. Ibqa’ hemm sa ma ngħidlek jien, għax Erodi se jfittex lit-tifel biex joqtlu.” (Mt 2: 13)

3. Ġużeppi qam, ħa miegħu lit-tifel u 'l ommu billejl u telaq lejn l-Egittu, (Mt 2: 14)
4. u baqa' hemmhekk sal-mewt ta' Erodi, biex hekk iseħħ dak li kien qal il-Mulej permezz tal-profeta, meta qal, 'Mill-Egittu sejjaħt lil ibni.' (Mt 2: 15)
5. Erodi mbagħad, meta ra li l-maġi kienu daħku bih, inkorla bis-sħiħ, u bagħat joqtol f'Betlehem u fl-inħawi kollha tagħha lit-tfal subien kollha ta' minn sentejn 'l isfel, skont iż-żmien li sar jaf mingħand il-maġi. (Mt 2: 16)
6. Imbagħad seħħ dak li kien ingħad permezz tal-profeta Ġeremija, meta qal, 'F'Rama nstama' lehen, biki u lfiq kbir: Rakel tibki lil uliedha u ma tridx min ifarraġha, għax ma għadhomx iżjed.' (Mt 2: 17-18)
7. Meta miet Erodi, deher l-anġlu tal-Mulej f'ħolma lil Ġużeppi fl-Egittu u qallu: "Qum, ħu miegħek lit-tifel u 'l ommu, u erga' lura lejn l-art ta' Izrael, għax mietu dawk li kienu jfittxu l-ħajja tat-tifel." (Mt 2: 19-20)
8. Ġużeppi qam, ħa miegħu lit-tifel u 'l ommu, u mar fl-art ta' Izrael. (Mt 2: 21)
9. Imma billi sama' li fil-Lhudija kien qiegħed isaltan Arkelaws flok Erodi missieru, baża' jmur hemm. (Mt 2: 22-23)
10. Fuq twissija li kellu fil-ħolm, telaq lejn l-inħawi tal-Galilija, u mar joqgħod f'belt jisimha Nazaret, biex hekk iseħħ dak li kien ingħad permezz tal-profeta, 'Ikun jissejjaħ Nazri.' (Mt 2: 23)

12. Meta Sidna Ġesu' kien jitlob u jimmedita l-Kelma ta' Alla, u ddisputiha mad-dutturi fit-tempju wara li kien ilu tliet ijiem mingħajr il-ġenituri tiegħu.

1. Ta' kull sena l-ġenituri ta' Ġesù kienu jmorru Ġerusalem għall-festa tal-Għid. (Lq 2: 41)
2. Meta kellu tnax-il sena telgħu wkoll, skont id-drawwa ta' dik il-festa. (Lq 2: 42)
3. Wara li għaddew dawk il-ġranet qabdu t-triq lura, imma t-tfajjel Ġesù baqa' Ġerusalem bla ma kienu jafu l-ġenituri tiegħu. (Lq 2: 43)
4. Huma ħasbuh qiegħed ma' xi wħud li kienu fit-triq magħhom; (Lq 2: 44)

5. iżda meta wara jum mixi fittxewh fost qrabathom u n-nies li kienu jafuhom, ma sabuhx, u għalhekk reġgħu lura Ġerusalem ifittxuh. (Lq 2: 44-45)
6. Wara tlitt ijiem sabuh fit-tempju, bilqiegħda f'nofs l-għalliema, jismagħhom u jistaqsihom; u kull min semgħu baqa' mistagħgeb bid-dehen u t-twegibiet tiegħu. (Lq 2: 46-47)
7. Kif rawh, instamtu, u ommu qaltlu: "Ibni, dan għaliex għamiltina hekk? Ara, missierek u jiena konna qegħdin infittxuk b'qalbna maqsuma!" (Lq 2: 48)
8. U hu qalilhom: "U għaliex kontu qegħdin tfittxuni? Ma tafux li jiena għandi nkun f'dak li hu ta' Missieri?" (Lq 2: 49)
9. Iżda kliemu ma fehmuhx. Imbagħad niżel magħhom u raġa' mar Nazaret; u kien jobdihom. U ommu kienet tgħożż f'qalbha dawn il-ħwejjeġ kollha. (Lq 2: 50-51)
10. U hekk Ġesù baqa' jikber fl-għerf, fis-snin u fil-grazzja, quddiem Alla u quddiem il-bnedmin. (Lq 2: 52)

13. Meta Sidna Ġesu' tgħammed minn Ġwanni l-Battista fil-Ġordan, li stqarru bħala l-Ħaruf ta' Alla.

1. Jien, ngħid għalija, ngħammidkom bl-ilma għall-indiema; imma min ġej warajja hu aqwa minni. (Mt: 3: 11)
2. Jien ma jistħoqqlix inħollu l-qfieli tal-qorq tiegħu. (Lq 3: 16)
3. Hu jgħammidkom bl-Ispirtu s-Santu u n-nar. (Lq 3: 16)
4. L-għada Ġwanni ra lil Ġesù riesaq lejha, u qal: "Araw il-Ħaruf ta' Alla, li jneħħi d-dnub tad-dinja. (Ġw 1: 29)
5. Ġwanni qallu: "Jiena hu li jeħtieġ li nitgħammed minnek, u int tiġi għandi?" (Mt 3: 14)
6. Ġesù qallu: "Inti għalissa ħallik minn dan, għax hekk jixraq nagħmlu biex intemmu s-sewwa kollu." (Mt 3: 15)
7. Mbagħad Ġwanni ħallieh jitgħammed. (Mt 3: 15)
8. Ġesù, wara li tgħammed, minnufih tala' mill-ilma; u ara, is-smewwiet infetħu. (Mt 3: 16)
9. U ra l-Ispirtu ta' Alla nieżel qisu ħamiema u ġej għal fuqu. (Mt 3: 16)

10. U mis-smewwiet instama' lehen jgħid: "Dan hu Ibni l-għażiż: fih sibt l-għaxxa tiegħi." (Mt 3: 17)

14. Meta Sidna Ġesu' kien imġarrab mix-xitan fid-deżert għal erbgħin jum u meta xandar lis-saltna t'Alla waslet u heggeg lin-nies biex jindmu.

1. Ġesù, mimli bl-Ispirtu s-Santu, raġa' lura mill-Ġordan u l-Ispirtu ħadu fid-deżert. Hemm għal erbgħin jum Ġesù kien imġarrab mix-Xitan. Matul dawk il-jiem ma kiel xejn; u mbagħad, meta għaddew dawk il-jiem, ħadu l-ġuħ. (Lq 4: 1-2)
2. U x-Xitan qallu: "Jekk inti Bin Alla, għid lil din il-ġebbla ssir ħobż." Wiegħbu Ġesù: "Hemm miktub li 'l-bniedem mhux bil-ħobż biss jgħix.'" (Lq 4: 3-4)
3. Imbagħad ix-Xitan ħadu fl-għoli u wrieh is-saltniet tad-dinja kollha f'daqqa. Qallu x-Xitan: "Nagħtik is-setgħa fuq dawn kollha, bil-glorja tagħhom ukoll għax hija ngħatat lili, u jiena nagħtiha lil min irrid. Jekk tinxtehet quddiem tagħtini qima, kollha tiegħek tkun." Ġesù wiegħbu u qallu: "Hemm miktub, 'Lill-Mulej Alla tiegħek tagħti qima, u lilu biss taqdi.'" (Lq 4: 5-8)
4. Imbagħad ix-Xitan ħadu Ġerusalem, qiegħdu fuq il-quċcata tat-tempju, u qallu: "Jekk inti Bin Alla, inxtehet minn hawn għal isfel. Għax hemm miktub li 'Lill-anġli tiegħu jordnalhom biex jieħdu ħsiebek sewwa,' u li 'fuq idejhom jerfgħuk, ħalli ma taħbatx riġlek ma' xi ġebbla.'" Wiegħbu Ġesù u qallu: "Jingħad, 'Iggarrabx lill-Mulej Alla tiegħek.'" (Lq 4: 9-12)
5. Imbagħad ix-Xitan meta temm dan it-tigrib kollu, telaq minn ħdejh sa ma wasal il-waqt. U minnufih ġew xi anġli u kienu jaqduh. (Lq 4: 13; Mt 4: 11)
6. Meta Ġesù sama' li kienu arrestaw lil Ġwanni, warrab lejn il-Galilija. Telaq minn Nazaret u mar joqgħod Kafarnahum, qrib il-baħar, fl-inħawi ta' Żebulun u Naftali, (Mt 4: 12-13)
7. biex hekk iseħħ dak li kien ingħad permezz tal-profeta Isaija, meta qal, 'Art ta' Żebulun, u art ta' Naftali, it-triq tal-baħar, art 'il hemm mill-Ġordan, Galilija tal-ġnus! (Mt 4: 14-15)

8. Il-poplu li kien qiegħed fid-dlam ra dawl kbir; dawk li kienu f'art u dell il-mewt idda dawl għalihom.' (Mt 4: 16)
9. Minn dak iż-żmien Ġesù beda jxandar u jgħid: "Indmu għax is-Saltna tas-Smewwiet waslet." (Mt 4: 17)
10. U l-fama tiegħu xterdet ma' dawk l-inħawi kollha, għax hu kien jgħallem fis-sinagogi tagħhom fost it-tifhir ta' kulhadd. (Lq 4: 14)

15. Meta Sidna Ġesu' kien jitlob f'postijiet imwarba u meta għazel tnax-il dixxiplu.

1. Meta sebaħ, ħareġ u mar f'post imwarrab. (Lq 4: 42)
2. In-nies bdew ifittxuh u marru ħdejh u riedu jzommuh biex ma jitlaqx minn ħdejhom. (Lq 4: 42)
3. Il-fama tiegħu bdiet aktar tixtered, u folol kbar ta' nies kienu jmorru biex jisimgħuh u jfejjaqhom mill-mard tagħhom. Izda hu kien ifittex xi mkien imwarrab u jingabar fit-talb. (Lq 5: 15-16)
4. Mela darba fost l-oħrajn ħareġ lejn l-għoljiet biex jitlob, u għadda l-lejl fit-talb lil Alla. (Lq 6: 12)
5. Meta sebaħ, sejjaħ lejħ id-dixxipli tiegħu u minnhom għazel tnax, li semmiehom appostli: (Lq 6: 13)
6. Xmun, li semmieħ Pietru, u ħuh Indri, Ġakbu, Ġwanni, Filippu, Bartilmew, Mattew, Tumas, Ġakbu ta' Alfew, Xmun l-Imħegġeg, Ġuda ta' Ġakbu u Ġuda l-Iskarjota, li mbagħad ittradieħ. (Lq 6: 14-16)
7. Imbagħad niżel magħhom u waqaf f'wita, flimkien ma' kotra kbira ta' dixxipli u folla kbira ta' nies minn kull naħa tal-Lhudija u Ġerusalemm u mix-xtajta ta' Tir u Sidon. (Lq 6: 17)
8. Dawn kienu marru biex jisimgħuh u jfejjaqhom mill-mard tagħhom. (Lq 6: 18)
9. Min kien imħabbat mill-ispirti mnigġsa kien ifiq; (Lq 6: 18)
10. u l-kotra kienet tfittex li tmissu, għax minnu kienet toħroġ qawwa li tfejjaq lil kulhadd. (Lq 6: 19)

16. Meta Sidna Ġesu' għamel l-ewwel sinjal fit-tieg ta' Kana fuq ordni ta' ommu u d-dixxipli emmnu fih.

1. Imbagħad fit-tielet jum sar tieg f'Kana tal-Galilija, u omm Ġesù kienet hemm. (Ġw 2: 1)
2. Ġesù kien mistieden għat-tieg hu wkoll flimkien mad-dixxipli tiegħu. (Ġw 2: 2)
3. Billi ma kienx fadal iżjed inbid, omm Ġesù qaltlu: "Ma għandhomx inbid." (Ġw 2: 3)
4. U Ġesù qalilha: "X'hemm bejni u bejneq, mara? Is-siegħa tiegħi għadha ma waslitx." (Ġw 2: 4)
5. Omm Ġesù qalet lill-qaddejja: "Aghmlu kulma jgħidilkom hu." (Ġw 2: 5)
6. Issa kien hemm sitt ġarar tal-ħaġar, imqiegħda hemm għar-rit tal-purifikazzjoni tal-Lhud, kull waħda minnhom tasa' xi mitt jew mija u għoxrin litru. (Ġw 2: 6)
7. Ġesù qal lill-qaddejja: "Imlew il-ġarar bl-ilma." U dawk imlewhom sax-xifer. Imbagħad qalilhom: "Issa ħudu minnu u newluh lil dak li qiegħed jieħu ħsieb il-mejda." U huma marru jagħtuhulu. (Ġw 2: 7-8)
8. Hu daq l-ilma mibdul fi nbid; u billi ma kienx jaf mnejn ġie, għalkemm il-qaddejja li ħadu mill-ilma kienu jafu, sejjah lill-għarus u qallu: "Kulħadd l-inbid it-tajjeb iservi l-ewwel; meta mbagħad ikun ħadhom igibu dak li jkun inqas tajjeb. Imma int l-inbid it-tajjeb erfajtu sa issa." (Ġw 2: 9-10)
9. Dan li għamel Ġesù f'Kana tal-Galilija kien l-ewwel wieħed fost is-sinjali tiegħu. Bih wera l-glorja tiegħu u d-dixxipli tiegħu emmnu fih. (Ġw 2: 11)
10. Wara dan, niżel Kafarnahum, hu, ommu, ħutu u d-dixxipli tiegħu, iżda ma qagħdux hemm għal ħafna żmien. (Ġw 2: 12)

17. Meta Sidna Ġesu' ppriedka u tkellem b'awtorita' u ħafna rġiel u nisa marru warajh imma ma ġiex milqugħ minn nies ta' pajjiżu, minn qrabatu, mis-Sammaritani, minn xi pagani u mill-maġġoranza tal-mexxejja reliġjużi ta' żmienu.

1. Telaq minn hemm u mar lejn pajjiżu u d-dixxipli tiegħu marru miegħu. Meta wasal is-Sibt, daħal jgħallem fis-sinagoga, u l-ħafna li semgħuh bdew jistagħġbu u jgħidu: "Mnejn kisbu dan kollu? U x'inhu dan l-għerf li ngħatalu biex saħansitra qegħdin isiru dawn l-għeġubijiet kbar b'idejh? (Mk 6: 1-2)
2. Dan mhuw iex il-mastrudaxxa bin Marija u ħu Ġakbu u Ġosè u Ġuda u Xmun? U ħutu l-bniet mhumiex hawn magħna?" U huma skandalizzaw ruħhom minħabba fih. (Mk 6: 3)
3. Qalilhom Ġesù: "Ebda profeta ma hu bla ġieħ jekk mhux f'pajjiżu u fost qrabatu u f'daru stess." U hemmhekk ma sata' jagħmel ebda miraklu, ħlief li qiegħed idejh fuq ftit morda u fejjaqhom; u baqa' mistagħġeb bin-nuqqas ta' fidi tagħhom. (Mk 6: 4-6)
4. Imbagħad mar id-dar, u l-kotra reġġet ingemgħet, hekk li anqas biss setgħu jieklu. Qrabatu, malli semgħu, ħarġu biex iżommuh, għax qalu li tilef moħħu. (Mk 3: 20-21)
5. Il-kittieba li kienu niżlu minn Ġerusalem bdew jgħidu: "Dan għandu fih lil Begħelżebul," u wkoll, "Dan bis-saħħa tal-Prinċep tax-xjaten qiegħed ikeċċihom ix-xjaten." (Mk 3: 22)
6. Meta qorob għalih iż-żmien li fih kellu jittieħed mid-dinja, b'rieda sħiħa dar u telaq lejn Ġerusalem. U bagħat xi messaġġiera qablu li, huma u sejr in, daħlu f'raħal tas-Samarija biex iħejjulu fejn joqgħod. Iżda hemmhekk ma laqgħuhx, billi hu kien sejjer Ġerusalem. (Lq 9: 51-53)
7. Meta raw dan, id-dixxipli Ġakbu u Ġwanni qalulu: "Mulej, tridx ngħidu lin-nar jinzel mis-sema u jeqridhom?" Iżda hu dar fuqhom u ċanfarhom. U marru f'raħal ieħor. (Lq 9: 54-56)
8. "Ħażin għalik, Korożajn! Ħażin għalik, Betsajda! Għax kieku l-mirakli li saru fikom saru f'Tir u Sidon, kieku ilhom li nidmu u libsu l-ixkejjer u qagħdu fuq ir-rmied. Imma l-ġudizzju għad ikun eħfef għal Tir u Sidon milli għalikom. (Lq 10: 13-14)

9. U int, Kafarnahum, taħseb li se togħla sas-sema? Sa ġol-qiegħ għad tinxteħet! Min jisma' lilkom ikun jisma' lili, u min iwarrab lilkom ikun iwarrab lili; imma min iwarrab lili jkun iwarrab lil dak li bagħatni." (Lq 10: 15-16)
10. Il-Lhud daru miegħu u qalulu: "Kem se ddum taqlgħalna ruħna? Jekk inti l-Messija għidilna ċar u tond." Wegibhom Ġesù: "Għedtilkom u intom ma temmnux. L-għemejjel li nagħmel jien f'isem Missieri jixhdu għalija. Izda intom ma temmnux għax m'intomx min-nagħag tiegħi. (Ġw 10: 24-26)

18. Meta Sidna Ġesu' keċċa x-xjaten minn ħafna nies li huma kienu jistqarru li hu l-Iben t'Alla u meta fejjaq lil ħafna nies, kemm Lhud u kemm pagani, minn kull xorta ta' mard.

1. U dar il-Galilija kollha jgħallem fis-sinagogi tagħhom, ixandar l-Evangēlju tas-Saltna u jfejjaq kull xorta ta' mard u dgħufija fost il-poplu. (Mt 4: 23)
2. Il-fama tiegħu xterdet mas-Sirja kollha, u bdew iġibulu lil kull min kellu xi hemm fuqu, dawk li kienu jbatu b'xi mard jew uġiġ, il-maħkumin mix-xitan, il-morda b'tal-qamar, il-mifluġin, u kien ifejjaqhom. (Mt 4: 24)
3. U bdew imorru warajh folol kbar mill-Galilija, mid-Dekapoli, minn Ġerusalem u mil-Lhudija, u mill-inħawi 'l hemm mill-Ġordan. (Mt 4: 25)
4. Imbagħad nizel magħhom (mad-dixxipli) u waqaf f'wita, flimkien ma' kotra kbira ta' dixxipli u folla kbira ta' nies minn kull naħa tal-Lhudija u Ġerusalem u mix-xtajta ta' Tir u Sidon. Dawn kienu marru biex jisimgħuh u jfejjaqhom mill-mard tagħhom. (Lq 6: 17-18)
5. Min kien imħabbat mill-ispirti mnigġsa kien ifiq; u l-kotra kienet tfittex li tmissu, għax minnu kienet toħroġ qawwa li tfejjaq lil kulhadd. (Lq 6: 18-19)
6. Hu qal lid-dixxipli tiegħu biex iżommulu dgħajsa mħejjija fil-qrib minħabba l-kotra, biex ma jagħfsux fuqu; għax billi kien fejjaq ħafna nies dawk kollha li kellhom xi mard kienu jrossu fuqu biex imissuh. (Mk 3: 9-10)

7. U l-ispirti ħżiena kull darba li kienu jilmħuh, kienu jinxteħtu fl-art quddiemu u jaqbdu jgħajtu: “Int l-Iben ta’ Alla!” Iżda hu kien jordnalhom bis-sħiħ biex ma jurux min kien. (Lq 3: 11-12)
8. Ġesù mar fid-dar ta’ Pietru, u ra li omm il-mara ta’ Pietru kienet mixħuta bid-deni. Messilha idha, u d-deni ħallieha; imbagħad qamet u bdiet isservih. (Mt 8: 14-15)
9. Filgħaxija mbagħad ġabulu quddiemu bosta li kienu maħkuma mix-xitan, u bil-kelma tiegħu keċċa l-ispirti, u fejjaq il-morda kollha. (Mt 8: 16)
10. Biex hekk seħħ dak li kien ingħad permezz tal-profeta Isaija, meta qal: “Hu rafa’ fuqu d-dgħufija tagħna, u tgħabba bil-mard tagħna.” (Mt 8: 17)

19. Meta Sidna Ġesù stedinna mmorru għandu biex hu jserrahna, qalilna li hu r-Ragħaj u aħna n-nagħaġ tiegħu u wriena li hu stess ifittex lill-midinbin, jiddefendihom u jaħfrilhom dnubiethom bis-setgħa tiegħu ta’ Alla.

1. F’dak iż-żmien Ġesù qabad u qal: “Infaħħrek, Missier, Sid is-sema u l-art, għax inti dawn il-ħwejjeg ħbejthom lil min għandu l-għerf u d-dehen u wrejthom liċ-ċkejknin. Iva, Missier, għax lilek hekk għoġbok. (Mt 11: 25-26)
2. “Kollox kien mogħti lili minn Missieri, u ħadd ma jagħraf lill-Iben jekk mhux il-Missier, kif ħadd ma jagħraf lill-Missier jekk mhux l-Iben u dak li lilu l-Iben irid jgħarrafhulu. (Mt 11: 27)
3. “Ejjew għandi, intom ilkoll li tinsabu mħabbtin u mtaqqlin, u jiena nserrahkom. (Mt 11: 28)
4. Ħudu fuqkom il-madmad tiegħi u tgħallmu minni, għaliex jiena ta’ qalb ħelwa u umli, u intom issibu l-mistrieħ għal ruħkom. (Mt 11: 29)
5. Għax il-madmad tiegħi ħelu u t-toqol tiegħi ħafif.” (Mt 11: 30)
6. Huwa u għaddej minn hemm, Ġesù ra wieħed bilqiegħda quddiem il-mejda tat-taxxi; kien jismu Mattew. “Ejja warajja,” qallu. Dak qam u mar warajh. (Mt 9: 9)
7. U ġara li, kif qagħad għandu għall-mejda, ġew bosta pubblikani u midinbin u qagħdu madwar il-mejda ma’ Ġesù u d-dixxipli tiegħu. (Mt 9: 10)

8. Meta raw dan il-Fariżej qalu lid-dixxipli: “Għaliex jiekol mal-pubblikani u l-midinbin l-Imgħallem tagħkom?” (Mt 9:11)
9. Hu semagħhom, u qal: “It-tabib ma jeħtiġuhx dawk li huma f’saħħithom, iżda l-morda. (Mt 9: 12)
10. Mela morru tgħallmu x’jigifieri, ‘Ħniena rrid, u mhux sacrificċju’; għax mhux lill-gusti ġejt insejjaħ, iżda lill-midinbin għall-indiema.” (Mt 9: 13)

20. Meta Sidna Ġesu’ qal li l-aktar hienja huma dawk li jisingħu l-Kelma t’Alla u jħarsuha. Ommu Marija fittxet li tarah u hu qal li kull min jagħmel ir-rieda tal-Missier (kif għamlet hi) ikun ħuh u oħtu u ommu. Huwa tkellem u għallem dwar is-Saltna t’Alla, l-aktar bl-użu tal-paraboli li kien jispjega lid-dixxipli u meta għallimna t-talba tal-Missierna.

1. Kif kien għadu qiegħed ikellem lin-nies, ġew ommu u ħutu, waqfu barra u fittxew li jkellmuh. Xi ħadd qallu: “Ara, ommok u ħutek qegħdin barra jfittxu li jkellmuk.” (Mt 12: 46-47)
2. Iżda hu wieġeb lil dak li kellmu, u qallu: “Min hi ommi? U min huma ħuti?” Imbagħad medd idu lejn id-dixxipli tiegħu u qal: “Dawn, araw, huma ommi u ħuti. Għax kull min jagħmel ir-rieda ta’ Missieri li hu fis-smewwiet, dak huwa ħija, u oħti, u ommi.” (Mt 12: 48-50)
3. Kif ra l-folol, Ġesù tala’ fuq il-muntanja, qagħad bilqiegħda, u resqu lejha id-dixxipli tiegħu. Fetaħ fomm u qabad jgħallimhom u jgħid: “Henjin il-foqra fl-ispirtu, għax tagħhom hija s-Saltna tas-Smewwiet. Henjin l-imnikkta, għax huma jkunu mfarrġa. Henjin ta’ qalbhom ħelwa, għax huma jkollhom b’wirthom l-art. Henjin dawk li huma bil-ġuħ u l-għatx tal-ġustizzja, għax huma jkunu mxebbgħin. Henjin dawk li jħennu, għax huma jsibu ħniena. Henjin dawk li huma safja f’qalbhom, għax huma jaraw ‘l Alla. Henjin dawk li jġibu l-paċi, għax huma jissejġu wlied Alla. Henjin dawk li huma ppersegwitati minħabba s-sewwa, għax tagħhom hija s-Saltna tas-Smewwiet. (Mt 5: 1-10)
4. Henjin intom, meta jgħajrukom u jippersegwitawkom u jaqilgħu kull xorta ta’ ħażen u gideb kontra tagħkom minħabba fija. Ifirħu u thennew,

għax ħlaskom kbir fis-smewwiet. Hekk kienu jippersegwitawhom lill-profeti li kienu qabilkom.” (Mt 5: 11-12)

5. Dan kollu Ġesù qalu bil-parabboli lin-nies, u mingħajr xi parabbola ma kienx ikellimhom, biex hekk iseħħ dak li kien ingħad permezz tal-profeta, meta qal: ‘Niftaħ fommi bil-parabboli, nitkellem fuq ħwejjeg moħbija sa mit-twaqqif tad-dinja.’ (Mt 13: 34-35)
6. U meta titolbu, tkunux bħal dawk ta’ wiċċ b’ieħor, għax dawk iħobbu joqogħdu jitolbu bilwieqfa fis-sinagogi u f’salib it-toroq, biex jidhru quddiem in-nies. Tassew, ngħidilkom, li l-ħlas tagħhom ġa ħaduh. (Mt 6: 5)
7. Izda int, meta titlob, idħol fil-kamra tiegħek ta’ ġewwa, agħlaq il-bieb warajk, u itlob lil Missierek li hu fil-moħbi; u Missierek, li jara dak li hu fil-moħbi, iroddlok hu. (Mt 5: 6)
8. Intom u titolbu toqogħdux tlabalbu bħall-pagani; dawn mingħalihom li, iktar ma jgħidu, iktar jinstemgħu. Tkunux bħalhom, għax Missierkom jaf x’teħtieġu, qabel ma titolbuh intom. (Mt 5: 7-8)
9. Mela itolbu hekk: ‘Missierna, li inti fis-smewwiet, jitqaddes ismek, tiġi saltnatek, ikun li trid int, kif fis-sema, hekkda fl-art. Ħobżna ta’ kuljum agħtina illum. Aħfrilna dnubietna, bħalma naħfru lil min hu ħati għalina. U la ddaħħalniex fit-tigrib, izda eħlisna mid-deni.’ (Mt 5: 9-13)
10. Għax jekk intom taħfru lill-bnedmin il-ħtijiet tagħhom, Missierkom li hu fis-smewwiet jaħfer lilkom ukoll. Imma jekk intom ma taħfrux lill-bnedmin il-ħtijiet tagħhom, anqas Missierkom ma jaħfer lilkom il-ħtijiet tagħkom. (Mt 5: 14-15)

21. Meta Sidna Ġesu’ stqarr li hu huwa l-Ħobż ħaj li nizel mis-Sema... il-Ħobż veru li jagħtini l-Missier u li min jiekol minnu jgħix għal dejjem. Qal ukoll li hu d-Dawl tad-dinja u l-Ilma ħaj li jaqta’ l-għatx.

1. Thabtu mhux għall-ikel li jgħaddi, izda għall-ikel li jibqa’ għall-ħajja ta’ dejjem, dak li Bin il-bniedem jagħtikom, għaliex lilu Alla l-Missier immarka bis-sigill tiegħu.” Imbagħad staqsewh: “X’għandna nagħmlu biex nagħmlu l-opri ta’ Alla?” Wegibhom Ġesù: “L-opra ta’ Alla hija din: li intom temmnu f’dak li huwa bagħat.” (Ġw 6: 27-29)

2. Qalulu: “X’sinjal se tagħmel biex aħna narawh u nemmnuk? X’sejjer tagħmel? Missirijietna kielu l-manna fid-deżert, bħalma hemm miktub, ‘Tahom jieklu ħobż mis-sema.’ ” Wegibhom Ġesù: “Tassew tassew ngħidilkom, mhux Mosè takom il-ħobż mis-sema, iżda Missieri jagħtikom il-ħobż tassew mis-sema; għaliex il-ħobż ta’ Alla huwa dak li jinzel mis-sema u jagħti l-ħajja lid-dinja.” (Ġw 6: 30-33)
3. “Sinjur,” qalulu huma, “agħtina dejjem minn dan il-ħobż.” Wegibhom Ġesù: “Jiena hu l-ħobż tal-ħajja. Min jiġi għandi ma jieħdu qatt il-ġuħ, u min jemmen fija ma jkun qatt bil-għatx. (Ġw 6: 34-35)
4. Il-Lhud bdew igergru fuqu għax kien qal, ‘Jiena hu l-ħobż li nizel mis-sema.’ U bdew jgħidu: “Dan m’huwiex Ġesù bin Ġużeppe? Lil missieru u l’ommu ma nafuhomx? Mela kif qiegħed jgħid, ‘Jiena nżilt mis-sema?’” Ġesù wegibhom: “Toqogħdux tgorru bejniethom. ... Tassew tassew ngħidilkom, min jemmen għandu l-ħajja ta’ dejjem. Jiena hu l-ħobż tal-ħajja. (Ġw 6: 41-43, 47-48)
5. Missirijietkom kielu l-manna fid-deżert, u mietu; dan hu l-ħobż nieżel mis-sema, biex min jiekol minnu ma jmutx. Jiena hu l-ħobż il-ħaj, li nizel mis-sema. Jekk xi ħadd jiekol minn dan il-ħobż jgħix għal dejjem. U l-ħobż li jiena nagħti huwa ġismi għall-ħajja tad-dinja.” (Ġw 6: 49-51)
6. Fuq hekk il-Lhud tlewmu bejniethom, u bdew jgħidu: “Kif jista’ dan jagħtina ġismu biex nikluh?” Ġesù mela qalilhom: “Tassew tassew ngħidilkom, jekk ma tiklux il-ġisem ta’ Bin il-bniedem u ma tixorbux demmu, ma jkollkomx il-ħajja fikom. Min jiekol ġismi u jixrob demmi għandu l-ħajja ta’ dejjem, u jiena nqajmu mill-imwiet fl-aħħar jum. Għax ġismi huwa tassew ikel, u demmi hu tassew xorb. (Ġw 6: 52-55)
7. Min jiekol ġismi u jixrob demmi jibqa’ fija u jiena fih. Bħalma bagħatni l-Missier, li hu ħaj, u jiena ngħix b’Missieri, hekk ukoll min jiekol lili, hu wkoll jgħix bija. Dan huwa l-ħobż li nizel mis-sema; m’huwiex bħal dak li kielu missirijietkom u mietu; min jiekol dan il-ħobż jgħix għal dejjem.” Dan qalu huwa u jgħallem fis-sinagoga, f’Kafarnahum. (Ġw 6: 56-59)
8. Mill-ġdid Ġesù qabad ikellimhom u jgħidilhom: “Jiena d-dawl tad-dinja. Min jiġi warajja ma jimxix fid-dlam, iżda jkollu d-dawl tal-ħajja.” (Ġw 8: 12)

9. “Sakemm għadu binhar, jeħtigilna nagħmlu x-xogħol ta’ dak li bagħatni, għax jasal il-lejl meta ħadd ma jkun jista’ jaħdem. Sakemm għadni fid-dinja, jiena hu d-dawl tad-dinja.” (Ġw 9: 4-5)
10. Ġesù wegibha: “Kieku kont taf id-don ta’ Alla u min hu dak li qiegħed jgħidlek, ‘Agħtini nixrob,’ kieku int kont titolbu, u hu kien jagħtik ilma ħaj.” Qaltlu l-mara: “Sinjur, mnejn se ggħib l-ilma ħaj jekk anqas biex timla ma għandek u l-bir huwa fond? Jaqaw int aqwa minn missierna Ġakobb li tana dan il-bir, li minnu xorob hu u wliedu u l-imrieħel tiegħu?” Wegibha Ġesù: “Kull min jixrob minn dan l-ilma jerga’ jagħtih l-għatx; imma min jixrob mill-ilma li nagħtih jien qatt iżjed ma jkun bil-għatx. L-ilma li nagħtih jien isir fih għajn tal-ilma li jwassal sal-ħajja ta’ dejjem.” (Ġw 4: 10-14)

22. Meta Sidna Ġesu’ ćanfar lill-Farizej, lill-kittieba, lill-qassisin il-kbar, l-għorrief tal-liġi u lis-Seddućej. Huwa ħabbar kif kien se jiġi mićhud u mogħti f’idejn il-midinbin li joqtluh u wara tlitt ijiem iqum mill-mewt.

1. “U issa intom il-Farizej! Intom tnaddfu t-tazza u l-platt minn barra, iżda minn ġewwa intom mimlija bis-serq u l-ħażen. Kemm intom bla moħħ! Min għamel in-naħa ta’ barra, ma għamilx ukoll in-naħa ta’ ġewwa? Mela agħtu karità minn dak li hemm ġewwa, u taraw kif kollox ikunilkom nadif. (Lq 11: 39-41)
2. Imma ħażin għalikom intom il-Farizej! Intom tħallsu d-diećmi fuq in-nagħniegħ u l-fejġel u fuq kull xorta ta’ ħxejjex, u mbagħad għal dik li hi ġustizzja u mħabba ta’ Alla tħallu kollox għaddej. Dawn kien imisskom tħarsu, mingħajr ma tħallu l-oħrajn barra. (Lq 11: 42)
3. Ĥażin għalikom intom il-Farizej! Intom tħobbu s-siġġijiet ta’ quddiem fis-sinagogi u min isellmilkom fil-pjazez. Ĥażin għalikom! Qiskom l-oqbra, li ma tagħrafhomx, u n-nies tgħaddi minn fuqhom bla ma tintebaħ bihom.” (Lq 11: 43-44)
4. Qabeż wieħed mill-għorrief tal-Liġi u qallu: “Mgħallem, b’dan li qiegħed tgħid qiegħed tgħajjar lilna wkoll!” Qallu Ġesù: “Ĥażin għalikom ukoll intom l-għorrief tal-Liġi! Intom tgħabbu n-nies b’tagħbijiet li bilkemm

wieħed jiflaħhom u li intom stess anqas b'saba' wieħed ma tmissuħom.
(Lq 11: 45-46)

5. Ғażin għalikom! Intom tibnu l-oqbra tal-profeti li qatlu missirijietkom, u b'hekk tagħtu xhieda ta' kulma għamlu missirijietkom u turu li taqblu magħhom, għax huma qatluhom u intom tibnulhom l-oqbra. Kien għalhekk li l-Għerf ta' Alla qal, 'Jien nibagħtilhom profeti u appostli, u huma joqtlu u jippersegwitaw lil xi wħud minnhom.' U hekk dan in-nisel ikollu jagħti kont ta' demm il-profeti kollha li nxtered sa mill-ħolqien tad-dinja, ibda mid-demm ta' Abel sad-demm ta' Żakkarija, li qerduħ bejn l-altar u s-santwarju. Iva, ngħidilkom, dan in-nisel ikollu jagħti kont! (Lq 11: 47-51)
6. Ғażin għalikom intom l-għorrief tal-Liġi! Intom ħtaftu l-muftieħ tal-għerf, biex imbagħad intom stess ma dħaltux u żammejtu lura lil min ried jidħol!" Meta Ġesù ħareġ minn hemm, il-kittieba u l-Fariżej bdew irossuħ kemm jifilħu b'mistoqsijiet fuq ħafna ħwejjeg u jonsbuh biex jaraw jaqbdux xi ħaġa minn fomm. (Lq 11: 52-54)
7. (Wara li Pietru stqarru bħala l-Iben t'Alla) Ġesù beda jgħallimhom fuq li kien meħtieġ li Bin il-bniedem ibati ħafna, ikun miċħud mill-anzjani u mill-qassisin il-kbar u l-kittieba, joqtluħ, u wara tlitt ijiem jerga' jqum. Fuq dan kellimhom ċar. Pietru għibdu lejħ u beda jlumu. Izda hu dar iħares lejn id-dixxipli tiegħu, u ċanfar lil Pietru u qallu: "Itlaq minn quddiem, ja xitan, għax m'intix taħseb fil-ħwejjeg ta' Alla, imma f'dawk tal-bnedmin!" (Mk 8: 31-33)
8. Sejjaħ lejħ in-nies flimkien mad-dixxipli tiegħu u qalilhom: "Jekk xi ħadd irid jiġi warajja, għandu jiċħad lilu nnifsu, jerfa' salibu, u jimxi warajja. Għax min irid isalva ħajtu, jitlifha; imma min jitlef ħajtu għall-imħabba tiegħi u tal-Evangeliu, isalvaha." (Mk 8: 34-35)
9. Telqu minn hemm u għaddew minn nofs il-Galilija, u ma ried li ħadd ikun jaf, għax beda jgħallem lid-dixxipli tiegħu u jgħidilhom: "Bin il-bniedem se jingħata f'idejn il-bnedmin u joqtluħ; u meta jkun maqtul, wara tlitt ijiem iqum mill-mewt." Izda huma ma fehmux dan il-kliem, u beżgħu jistaqsuħ. (Mk 9: 30-32)
10. Kienu mexjin fit-triq, telgħin lejn Ġerusalemm, u Ġesù kien miexi quddiemhom; u huma kienu mgħagġbin, u l-oħrajn li kienu mexjin warajhom kienu mbeżżgħin. Raġa' sejjaħ it-Tnax ħdejħ, u beda

jgħidilhom x'kien se jgħaddi minn għalih: “Ara, issa aħna telgħin Ġerusalem, u Bin il-bniedem se jingħata f'idejn il-qassisin il-kbar u l-kittieba, li jaqtgħuhielu għall-mewt u jerħuh f'idejn il-pagani; dawn imbagħad jiddieħku bih, jobzqulu fuqu, jagħtuh is-swat u joqtluh, u wara tlitt ijiem iqum mill-mewt.” (Mk 10: 32-34)

23. Meta Sidna Ġesu' tema ħames elef ruħ minn ftit ħut u ħobz, mexa fuq l-ilma u sikket it-tempesta.

1. Meta sama' l-aħbar (tal-mewt ta' Ġwanni l-Battista), Ġesu' telaq minn hemm bid-dgħajsa u mar waħdu f'post imwarrab. Imma n-nies semgħu fejn mar, u telqu warajh bil-mixi mill-ibliet. Xħin niżel l-art mid-dgħajsa ra kotra kbira ta' nies u tħassarhom, u fejqilhom il-morda tagħhom. (Mt 14: 13-14)
2. Xħin sar filgħaxija d-dixxipli tiegħu resqu lejh u qalulu: “Dan post imwarrab, u l-ħin għamel sewwa. Ibgħathom lin-nies, ħa jmorru fl-irħula jixtru x'jieklu.” Imma Ġesu' qalilhom: “Ma għandhomx għalfejn imorru; agħtuhom intom x'jieklu.” (Mt 14: 15-16)
3. U huma qalulu: “Hawn ma għandniex ħlief ħames ħobziet u żewġ ħutiet.” “Ġibuhomli hawn,” qalilhom. Imbagħad ordna lin-nies biex joqogħdu bilqiegħda fuq il-ħaxix; ħa l-ħames ħobziet u ż-żewġ ħutiet, rafa' għajnejh lejn is-sema, bierek, qasam il-ħobziet u tahom lid-dixxipli, u d-dixxipli newluhom lin-nies. (Mt 14: 17-19)
4. U kulħadd kiel u xaba', u ġabru l-bċejjeċ li kien fadal u mlew bihom tnax-il qoffa. U kienu madwar ħamest elef raġel dawk li kielu, barra n-nisa u t-tfal. (Mt 14: 20-21)
5. U minnufih ġiegħel lid-dixxipli jitilgħu fuq id-dgħajsa u jmorru qablu x-xatt l-ieħor, sakemm jibgħat lin-nies. Wara li bagħat lin-nies, tela' waħdu fuq l-għoljiet biex jitlob. Xħin sar filgħaxija kien għadu hemm fuq, waħdu; id-dgħajsa kienet diġà f'nofs il-baħar titħabat mal-mewġ, għax kellhom ir-riħ kontra tagħhom. (Mt 14: 22-24)
6. Fir-raba' sahra tal-lejl mar lejn in-naħa tagħhom miexi fuq il-baħar. Huma rawh miexi fuq il-baħar u twerwru. “Dan xi fantażma!” qalu; u

- qabdu jgħajtu bil-biża'. Izda hu minnufih kellimhom u qalilhom: "Aghmlu l-qalb, jiena hu, tibzghu xejn!" (Mt 14: 25-27)
7. Wiegeb Pietru u qallu: "Mulej, jekk huwa int, ordnali nigi hdejk fuq l-ilma." "Ejja," qallu Ġesù. Pietru niżel mid-dgħajsa, u qabad jimxi fuq l-ilma u jersaq lejn Ġesù. Izda meta ra li r-riħ kien qawwi, baża', ħabat jegħreq, u beda jgħajjat u jgħid: "Salvani, Mulej!" (Mt 14: 28-30)
  8. Malajr Ġesù medd idu u qabdu: "Bniedem ta' fidi żgħira," qallu, "għaliex iddubitajt?" Meta mbagħad it-tnejn telgħu fid-dgħajsa, ir-riħ waqaf. Dawk li kienu fid-dgħajsa nxehtu jqimuh u qalulu: "Tassew, int Bin Alla!" (Mt 14: 31-32)
  9. (Darb'oħra), xħin sar filgħaxija qalilhom: "Ejjew naqsmu għax-xatt l-ieħor." Hallelw in-nies, u ħaduh magħhom kif kien fid-dgħajsa; u marru miegħu dgħajjes oħra. U qam riefnu kbir, u l-mewg beda tiela' għal ġod-dgħajsa, hekk li kienet ġa bdiet timentela bl-ilma. Hu kien fil-poppa, rieqed fuq imħadda. Qajmuh u qalulu: "Mgħallem, dan qisu mhu xejn għalik li aħna se nintilfu?" (Mk 4: 35-38)
  10. Imbagħad qam, ordna lir-riħ u qal lill-baħar: "Iskot! Biżżejjed!" U r-riħ waqaf u waqgħet kalma kbira. U qalilhom: "Dal-biża' kollu għaliex? Mela ma għandkomx fidi?" U qabadhom biża' kbir, u bdew jgħidu lil xulxin: "Dan min hu, mela, biex saħansitra r-riħ u l-baħar jisimgħu minnu?" (Mk 4: 39-41)

24. Meta Sidna Ġesu' ttrasfigura lilu nnifsu fuq il-muntanja Tabor quddiem id-dixxipli għeżiež tiegħu.

1. Ġesù ħa miegħu lil Pietru u lil Ġakbu u lil Ġwanni, tellagħhom weħidhom fuq muntanja għolja, u tbiddel quddiemhom. (Mk 9: 2)
2. Ilbiesu sar abjad u jgħammex b'dija tal-għaġeb: ebda ħassiel fid-dinja ma jista' jgħib il-ħwejjeġ bojod daqshekk. (Mk 9: 3)
3. U dehrilhom Elija ma' Mosè, jitkellmu ma' Ġesù. (Mk 9: 4)
4. Qabad Pietru u qal lil Ġesù: "Mgħallem, kemm hu sew li aħna hawn! Hantellgħu tliet tined, waħda għalik, waħda għal Mosè, u waħda għal Elija." (Mk 9: 5)

5. Dan qalu għax ma kienx jaf x'jaqbad jgħid bil-biza' kbir li waqa' fuqhom. (Mk 9: 6)
6. Imbagħad giet sħaba u għattiethom, u minn gos-sħaba nstama' lehen jgħid: "Dan hu Ibni l-għaziż, isimghu lilu." (Mk 9: 7)
7. Minnufih taw ħarsa madwarhom, u ma raw lil ħadd iżjed magħhom ħlief lil Ġesù waħdu. (Mk 9: 8)
8. Huma u neżlin minn fuq il-muntanja, tahom ordni biex ma jirkellmu ma' ħadd fuq li kienu raw qabel ma Bin il-bniedem ikun qam mill-imwiet. (Mk 9: 9)
9. Huma żammew kollox moħbi, iżda bdew jistaqsu lil xulxin x'kien ifisser 'tqum mill-imwiet'. Staqsewh u qalulu: "Għaliex jgħidu l-kittieba li l-ewwel għandu jiġi Elija?" (Mk 9: 10-11)
10. "Tassew," weġibhom, "l-ewwel għandu jiġi Elija, u jerga' jqiegħed kollox f'postu. Mela kif inhu miktub fuq Bin il-bniedem li għandu jbati ħafna u jkun imżeblaħ? Imma ngħidilkom: Elija ġa ġie, u huma ġiebu rwieħhom miegħu kif għoġobhom, bħalma hemm miktub fuqu." (Mk 9: 12-13)

25. Meta Sidna Ġesù' qajjem mill-mewt lit-tifel tal-armla ta' Najn, lil bint Ġajru u lil-Lazzru.

1. (Ġesù') mar f'belt jisimha Najn, u marru miegħu d-dixxipli tiegħu u kotra kbira ta' nies. Kif wasal qrib il-bieb tal-belt, kienu qegħdin iġorru wieħed mejjet li ommu, mara armla, ma kellhiex ħliefu; u magħha kien hemm għadd ġmielu ta' nies mill-belt. Kif raha l-Mulej tħassarha. "Tibkix," qalilha. Resaq, u mess it-tebut. Dawk li kienu qegħdin jerfgħuh waqfu. U hu qal: "Żagħżuġħ, qiegħed ngħidlek, qum!" U l-mejjet qam bilqiegħda u beda jirkellem. U Ġesù' tah lil ommu. In-nies kollha tkexkxu bil-biza', u bdew jagħtu glorja lil Alla u jgħidu: "Profeta kbir qam fostna," u, "Alla żar il-poplu tiegħu." U dan il-kliem li qalu xtered mal-Lhudija u dawk l-inħawi kollha. (Lq 7: 11-17)
2. Meta raġa' lura Ġesù', il-kotra laqgħetu, għax kulħadd kien qiegħed jistennieh. U ġie wieħed, jismu Ġajru, li kien kap tas-sinagoga, inxtehet f'riġlejn Ġesù' u talbu jasal wasla sa għandu, għax kienet qiegħda tmutlu bintu, tifla ta' xi tnax-il sena, li ma kellux ħliefha. ... Kif kien għadu

jitkellem, wasal wieħed mid-dar tal-kap tas-sinagoga u qallu: “Bintek mietet; tħabbtux iżjed lill-Imgħallem.” İzda Ġesù, meta sama’ dan, qal lill-kap: “Tibżax, biss inti emmen, u hi tfiq.” (Lq 8: 40-42, 49-50)

3. Wasal id-dar, u ma ħalla lil ħadd jidħol miegħu ħlief lil Pietru u ’l Ġwanni u ’l Ġakbu, u lil missier it-tifla u ’l ommha. Kulħadd kien qiegħed jibkiha u jħabbat fuq sidru minħabba fiha. U hu qalilhom: “Tibkux, għax m’hijiex mejta, imma rieqda”. U qabdu jiddieħku bih, għax kienu jafu li mietet. (Lq 8: 51-53)
4. Imma hu qabdilha idha u b’leħen qawwi qalilha: “Tifla, qum!” U reġgħet daħlet ruħha fiha, u minnufih qamet, u hu ordnalhom jagħtuha tiekol. Il-ġenituri tagħha stagħġbu għall-aħħar, imma hu wissiehom biex ma jgħidu lil ħadd b’li ġara. (Lq 8: 54-56)
5. Kien hemm wieħed marid, Lazzru minn Betanja, ir-raħal ta’ Marija u oħtha Marta. Meta sama’ li dan marad, baqa’ jumejn oħra fejn kien, u mbagħad qal lid-dixxipli: “Ejjew nerggħu mmorru l-Lhudija.” Meta wasal, Ġesù sab li Lazzru kien ġa ilu erbat ijiem fil-qabar. Betanja kienet qrib Ġerusalemm, xi ħmistax-il stadju ’l hemm minnha. Ħafna Lhud kienu ġew għand Marta u Marija biex ifarrġuhom minħabba ħuhom. Kif, mela, semgħet li kien ġej Ġesù, Marta ħarġet tilqgħu, iżda Marija baqgħet id-dar. Marta qalet lil Ġesù: “Mulej, kieku kont hawn, ħija ma kienx imut. Imma wkoll issa, jiena naf li kulma int titlob lil Alla, Alla jagħtihulek.” (Ġw 11: 1, 6-7, 17-22)
6. Ġesù qalilha: “Ħuk jerġa’ jqum!” Qaltlu Marta: “Jiena naf li jerġa’ jqum, fil-qawmien mill-imwiet fl-aħħar jum.” Qalilha Ġesù: “Jien hu l-qawmien u l-ħajja. Kull min jemmen fija, ukoll jekk imut, jgħix; u kull min jgħix u jemmen fija, dan ma jmut qatt. Temmnu inti dan?” “Iva, Mulej,” weġbitu, “Jiena nemmen li inti l-Messija, l-Iben ta’ Alla, dak li ġie fid-dinja.” (Ġw 11: 23-27)
7. Kif qalet dan, marret issejjaħ lil oħtha Marija u minn taħt l-ilsien qaltilha: “L-Imgħallem hawn, u qiegħed isejjaħlek.” Dik, malli semgħetha, qamet minnufih u marret ħdejh. Ġesù kien għadu ma daħalx fir-raħal, imma baqa’ fejn kienet ġiet tiltaqa’ miegħu Marta. Il-Lhud li kienu d-dar ma’ Marija biex ifarrġuha, kif rawha tqum malajr u toħroġ, marru warajha, għax stħajluha sejra lejn il-qabar biex toqgħod tibki hemm. Meta Marija

waslet fejn kien Ġesù u ratu nxehtet f'riglejh, tgħidlu: “Mulej, kieku kont hawn, ħija ma kienx imut.” (Ġw 11: 28-32)

8. Ġesù, kif ra lilha tibki u l-Lhud, li ġew magħha, jibku wkoll, ħass ruħu mqanqal u tħawwad ħafna. “Fejn qegħedtuh?” staqsiehom. Huma wegħbuh: “Mulej, ejja u ara.” U Ġesù beka. Għalhekk il-Lhud qalu: “Ara kemm kien iħobbu!” Iżda xi wħud minnhom qalu: “Ma setax dan il-bniedem, li fetaħ għajnejn l-agħma, jagħmel ukoll li dan ma jmutx?” (Ġw 11: 33-37)
9. Ġesù ħass ruħu mqanqal għal darb' oħra u resaq lejn il-qabar. Dan kien għar magħluq bi blata fuqu. Ġesù qal: “Neħħu l-blata.” Marta, oħt il-mejjet, qaltlu: “Mulej, issa beda jrejjaħ; ġa ilu erbat ijiem mejjet.” Qalilha Ġesù: “Ma għedtlikx li jekk inti temmen, tara l-glorja ta' Alla?” (Ġw 11: 38-40)
10. Imbagħad neħħew il-blata. Ġesù rafa' għajnejh 'il fuq u qal: “Missier, irroddlok ħajr li smajtni. Kont naf li inti dejjem tismagħni, imma għedt dan minħabba n-nies li hawn madwari, biex huma jemmnu li inti bgħattni.” Kif qal hekk, għajjat b'leħen għoli: “Lazzru, oħroġ!” U dak li kien mejjet ħareġ, b'idejh u riglejh infaxxati u b'maktur ma' wiċċu. Ġesù qalilhom: “Hollulu l-faxex u ħalluh imur.” (Ġw 11: 41-44)

26. Meta Sidna Ġesu' tkellem favur Ġwanni l-Battista u meta għamel lil Pietru l-kap tal-Knisja u bagħat lid-dixxipli tiegħu jxandru li s-Saltna t'Alla waslet u jfejqu mill-mard f'ismU u feraħ u faħħar 'l Alla talli wera l-misteri tas-saltna liċ-ċkejknin.

1. Ġwanni, li kien fil-ħabs sama' bl-għemejjel tal-Messija, u bagħat għandu tnejn mid-dixxipli tiegħu u qallu: “Inti huwa dak li għandu jigi, jew nistennew lil ħaddieħor?” Ġesù wieġeb u qalilhom: “Morru agħtu lil Ġwanni l-aħbar ta' dak li qegħdin tisimgħu u taraw: l-għomja jaraw, iz-zopop jimxu, il-lebbużi jfiqu, it-torox jisimgħu, il-mejtin iqumu, l-Evangjelju jixxandar lill-foqra. Hieni hu min ma jitfixkilx minħabba fija!” (Mt 11: 2-8)
2. Meta dawk telqu, Ġesù qabad ikellem lin-nies fuq Ġwanni: “Xi ħriġtu taraw fid-deżert? Qasba tixxejjer mar-riħ? Xi ħriġtu taraw? Raġel liebes

fin? Dawk li jilbsu fin fil-palazzi tas-slaten issibhom. Mela xi ħriġtu taraw? Profeta? Iva, ngħidilkom, anzi xi haġa iżjed minn profeta. Dan hu li fuqu hemm miktub, 'Ara, jiena nibgħat qablek il-ħabbâr tiegħi biex iħejji triqtek quddiemek.' (Mt 11: 7-10)

3. Tassew, ngħidilkom, li fost ulied in-nisa ħadd ma qam akbar minn Ġwanni l-Battista. U b'danakollu l-iżgħar wieħed fis-Saltna tas-Smewwiet hu akbar minnu. Minn żmien Ġwanni l-Battista sal-lum is-Saltna tas-Smewwiet il-bnedmin qegħdin jithabtu bis-sħiħ għaliha, u dawk li jithabtu bis-sħiħ jahtfuha. Għax il-Profeti kollha, u wkoll il-Ligi, ħabbru sa żmien Ġwanni, u, jekk tridu temmnuni, dan hu Elija li għandu jigi. Min għandu widnejn ħa jisma'! (Mt 11: 11-15)
4. "Imma ma' min se nxebbhu dan in-nisel? Inxebbhu lil qabda tfal bilqiegħda fil-pjazez jgħajtu lil sħabhom u jgħidu: 'Daqqejnielkom il-flawt, u ma żfintux, għannejnielkom in-niket, u ma bkejtux!' Għax tassew, ġie Ġwanni, la jiekol u lanqas jixrob, u qegħdin jgħidu, 'Għandu fih xitan.' Ġie Bin il-bniedem, jiekol u jixrob, u qegħdin jgħidu, 'Araw, xi bniedem wikkiel u sakranazz, ħabib tal-pubblikani u l-midinbin.' Imma l-għerf ta' Alla tawh raġun l-opri tiegħu stess." (Mt 11: 16-19)
5. Meta wasal fl-inħawi ta' Ċesarija ta' Filippu, Ġesù staqsa lid-dixxipli tiegħu u qalilhom: "Min jgħidu n-nies li hu Bin il-bniedem?" U huma weġbuh: "Xi wħud, Ġwanni l-Battista; oħrajn, Elija; u oħrajn, Ġeremija jew wieħed mill-profeti." Imma intom min tgħidu li jien?" staqsiehom. U qabeż Xmun Pietru u qallu: "Inti l-Messija, Bin Alla l-ħaj." (Mt 16: 13-16)
6. U Ġesù wiegħbu u qallu: "Hieni int, Xmun bin Ġona, għax mhux bniedem tad-demmi u l-laħam uriek dan, imma Missieri li hu fis-smewwiet. U jiena ngħidlek: Inti Pietru, u fuq din il-blata jiena nibni l-Knisja tiegħi, u s-setgħat tal-infern ma jegħlbuhiex. (Mt 16: 17-18)
7. Jiena nagħtik l-imfietaħ tas-Saltna tas-Smewwiet, u kulma torbot fuq l-art ikun marbut fis-smewwiet, u kulma tħoll fuq l-art ikun maħlul fis-smewwiet." Imbagħad lid-dixxipli tiegħu wissiehom biex ma jitkellmu ma' ħadd fuq li huwa l-Messija. (Mt 16: 19-20)
8. Ġesù tqanqal bil-ferħ mill-Ispirtu s-Santu u qal: "Infahħrek, Missier, Sid is-sema u l-art, għax int dawn il-ħwejjegħ ħbejthom lil min għandu l-għerf u d-dehen u wrejthom liċ-ċkejknin. Iva, Missier, għax lilek hekk għogħbok. (Lq 10: 21)

9. Kollox kien mogħti lili minn Missieri, u ħadd ma jagħraf min hu l-Iben ħlief il-Missier, anqas min hu l-Missier ħlief l-Iben u dak li lili l-Iben irid jgħarrafhulu.” (Lq 10: 22)
10. Imbagħad dar lejn id-dixxipli u qal lilhom weħidhom: “Henjin l-għajnejn li jaraw dak li qegħdin taraw intom. Għax kif ngħidilkom jien, ħafna profeti u slaten riedu jaraw dak li qegħdin taraw intom u ma rawhx, u jisimgħu dak li qegħdin tisimgħu intom u ma semgħuhx!” (Lq 10: 23-24)

27. Meta Sidna Ġesu’ bierek lit-tfal iż-żgħar u qal li tagħhom u ta’ min hu bħalhom hija s-Saltna tas-Smewwiet.

1. Ġabulu quddiemu xi tfal ċkejknin biex iberikhom, iżda d-dixxipli tiegħu qabdu jgħajtu magħhom. (Mk 10: 13)
2. Ġesù, meta ra hekk, inkorla u qalilhom: “Ħalluhom it-tfal żgħar jigu għandi; iżzommuhomx, għax ta’ min hu bħalhom hija s-Saltna ta’ Alla. (Mk 10: 14)
3. Tassew ngħidilkom, li min is-Saltna ta’ Alla ma jilqagħhiex bħal tifel ċkejken ma jidħolx fiha.” (Mk 10: 15)
4. Imbagħad ħaddanhom miegħu u qiegħed idejh fuqhom u berikhom. (Mk 10: 16)
5. F’dak il-waqt resqu d-dixxipli lejn Ġesù u staqsewh: “Mela min hu l-akbar fis-Saltna tas-Smewwiet?” (Mt 18: 1)
6. Hu sejjaħ lejha tfajjel ċkejken, qiegħdu f’nofshom (Mt 18: 2)
7. U qalilhom, “Tassew ngħidilkom, li jekk intom ma tergğħux issiru bħat-tfal iż-żgħar, żgur li ma tidħlux fis-Saltna tas-Smewwiet. (Mt 18: 3)
8. U għalhekk l-ikbar wieħed fis-Saltna tas-Smewwiet huwa dak li jċekken lili nnifsu bħal dan it-tfajjel żgħir. (Mt 18: 4)
9. U kull min jilqa’ tfajjel bħal dan minħabba f’ismi, ikun jilqa’ lili. (Mt 18: 5)
10. Imma min jagħti skandlu lil wieħed minn dawn iċ-ċkejknin li jemmu fija, ikun aħjar għalih li jdendlulu ma’ għonqu għebli tat-tħin minn dawk li jdawru l-ħmir, u jgħarrquh f’qiegħ ta’ baħar. (Mt 18: 6)

28. Meta Sidna Ġesu' wissa kontra l-inkwiet u t-tħassib żejjed, il-ġudizzju fuq l-oħrajn, il-wiċċ b'ieħor, l-iskandli, id-divorzju, il-ħmira tal-Fariżej u ta' Erodi, l-għama spiritwali, il-korla, l-adulterju, il-ġurament, il-vendetta u r-regħba u qalilna li għandna nibzġhu biss mill-għadu ta' ruħna.

1. "Għalhekk ngħidilkom: tinkwetawx ruħkom għal ħajjitkom, x'se tieklu jew x'tixorbu, anqas għal ġisimkom x'se tilbsu. Jaqaw il-ħajja m'ħijjex aqwa mill-ikel, u l-ġisem aqwa mill-ilbies? (Mt 6: 25)
2. Tiġġudikawx, biex ma tkunux iġġudikati; għax bl-istess ġudizzju li tagħmlu intom, tkunu ġġudikati; u bl-istess kejl li tkejlu intom, jitkejjel lilkom. (Mt 7: 1-2)
3. Qisu li l-għemil tajjeb tagħkom ma tagħmluhx għal wiċċ in-nies biex tidhru quddiemhom, għax inkella ma jkollkomx ħlas mingħand Missierkom li hu fis-smewwiet. (Mt 6: 1)
4. Darba lid-dixxipli tiegħu qalilhom: "Ma jistax ikun li ma jingħatawx skandli; imma ħażin għalih min ikun ħtija tagħhom! Ikun aktar jaqbilla jekk jorbtulu ma' għonqu ġebbla tat-tħin u jitfgħuh il-baħar milli jagħti skandlu lil wieħed minn dawn iċ-ċkejknin. (Lq 17: 1-2)
5. "Intqal ukoll, 'Min jibgħat lil martu jkollu jagħtiha l-kitba tad-divorzju.' Imma jiena ngħidilkom li kull min jibgħat lil martu barra l-każ ta' żwieġ ħażin, iwaqqagħha fl-adulterju; u min jizzewweg waħda mibgħuta minn ħaddieħor jagħmel adulterju. (Mt 5: 31-32)
6. Ġesu' wissiehom u qalilhom: "Iftħu għajnejkom, oqogħdu attenti mill-ħmira tal-Fariżej u mill-ħmira ta' Erodi!" (Mk 8: 15)
7. Ġesù qal: "Jien ġejt fid-dinja biex nagħmel ħaqq, biex min ma jarax isir jara, u min jara jagħma." Xi wħud mill-Fariżej li kienu hemm madwaru semgħuh jgħid dan u staqsewh: "Aħna wkoll għomja?" Wegibhom Ġesù: "Li kieku kontu għomja, ma kontux tkunu ħatja ta' dnu. Imma issa qegħdin tgħidu, 'Aħna naraw.' Mela d-dnu tagħkom għadu fuqkom." (Ġw 9: 39-41)
8. "Smajtu xi ntqal lin-nies ta' dari, 'La toqtolx.' Mela jekk xi ħadd joqtol ikun ħaqqu l-kundanna. Imma jien ngħidilkom li l-kundanna tistħoqq ukoll lil min jinkorla għal ħuh. (Mt 5: 21-22) "Smajtu wkoll x'intqal lin-

nies ta' dari, 'Tonqosx mill-wegħda li ħlift imma rodd lill-Mulej il-wegħdiet li ħliftlu.' Imma jiena ngħidilkom biex ma taħilfu xejn, u la bis-sema, għax hu t-tron ta' Alla, u la bl-art, għax fuqha jserraħ riġlejha, u lanqas b'Ġerusalem, għaliex hija l-Belt tas-Sultan il-kbir. U lanqas b'rasek ma għandek taħlef, għaliex inti anqas biss xagħra waħda ma għandek ħila tagħmilha bajda jew sewda. Mela ħa jkun id-diskors tagħkom, 'Iva, iva', 'Le, le'; kulma hu iżjed minn hekk ikun ġej mill-Ħażin. (Mt 5: 33-37) Smajtu x'intqal, 'Għajjn b'għajjn u sinna b'sinna'. Imma jiena ngħidilkom biex bniedem ħażin ma tiqfulux; anzi jekk xi ħadd jagħtik daqqa ta' ħarta fuq ħaddek tal-lemin, dawwarlu l-ieħor ukoll; (Mt 5: 38-39)

9. Imbagħad qal lin-nies: "Iftħu għajnejkom u ħarsu rwieħkom minn kull regħba, għax imqar jekk wieħed ikollu bir-radam, ħajtu ma tiddependix mill-ġid li jkollu." (Lq 12: 15)
10. Ħa nurikom jien minn min għandkom tibzġħu; ibzġħu minn Dak li, wara li jkun qatlek, għandu s-setgħa jixħtek ġol-infern. Iva, ngħidilkom, minn dan ibzġħu. (Lq 12: 5)

29. Meta Sidna Ġesu' tkellem favur il-fidi u l-fiduċja Fih, l-imħabba b'mod speċjali lejn l-għedewwa, il-maħfra, is-sawm, il-karita', l-għemil it-tajjeb, it-talb perseveranti u l-għasar, il-fedelta', l-għaqaq, l-umilta' u l-faqar fl-ispirtu u qalilna li għandna nifirħu meta niġu ppersegwitati minħabba Fih għax ħlasna se jkun kbir fis-sema.

1. Id-dixxipli resqu lejn Ġesù għalihom weħidhom u qalulu: "L-għala aħna ma rnexxilniex inkeċċuh (lill-ispirtu ħażin)?" U hu qalilhom: "Minħabba l-fidi żgħira tagħkom! Għax tassew ngħidilkom, li kieku għandkom fidi mqar daqs żerriegħa tal-mustarda, kontu tgħidu lil din il-muntanja, 'Warrab minn hawn u mur hemm', u hi kienet twarrab; u ma jkun hemm xejn għalikom li ma jstax isir." (Mt 17: 19-21)
2. Tassew tassew ngħidilkom, kulma titolbu lil Missieri f'ismi jagħtihulkom. Sa issa ma tlabtu xejn f'ismi. Itolbu u taqilgħu, biex il-ferħ tagħkom ikun sħiħ. (Ġw 16: 23)

3. “Smajtu x’intqal, ‘Hobb lil għajrek, u obgħod lill-għadu tiegħek.’ Imma jiena ngħidilkom: Hobbu lill-għedewwa tagħkom, u itolbu għal dawk li jippersegwitawkom, biex tkunu wlied Missierkom li hu fis-smewwiet; għax hu jtalla’ x-xemx tiegħu sew fuq il-ħżiena u sew fuq it-tajbin, u jnizzel ix-xita sew fuq min hu tajjeb u sew fuq min m’huwiex. (Mt 5: 43-45)
4. Aħfru, u ssibu l-maħfra; agħtu, u jingħataalkom. Kejl tajjeb, marsus, mhežež sewwa u mburgat iqegħdulkom f’hoğorkom. (Lq 6: 37-38)
5. “Meta ssumu, tqarsux wiççkom, bħalma jagħmlu dawk ta’ wiçç b’ieħor, għax dawn ikerrhu wiççhom biex quddiem in-nies jidhru li huma sajmin. Tassew, ngħidilkom, li l-ħlas tagħhom ġa ħaduh. İzda int, meta tkun sajjem, idlek xagħrek u aħsel wiççek, biex mhux quddiem in-nies tidher li tkun sajjem, imma quddiem Missierek li hu fil-moħbi; u Missierek, li jara dak li hu fil-moħbi, iroddlok hu. (Mt 6: 16-18)
6. “Qisu li l-għemil tajjeb tagħkom ma tagħmluhx għal wiçç in-nies biex tidhru quddiemhom, għax inkella ma jkollkomx ħlas mingħand Missierkom li hu fis-smewwiet. “Mela meta tagħmel karità, tmurx iddoqq it-trombi quddiemek, kif jagħmlu dawk ta’ wiçç b’ieħor fis-sinagogi u fit-triqat, biex in-nies tfaħħarhom. Tassew, ngħidilkom, li l-ħlas tagħhom ġa ħaduh. İzda int, meta tagħmel karità, idek ix-xellugija m’għandhiex tkun taf x’inhil tagħmel il-leminja, biex hekk il-karità tiegħek issir fil-moħbi, u Missierek, li jara dak li hu moħbi, iroddlok hu. (Mt 6: 1-4)
7. Ġie ħdejn id-dixxipli u sabhom reqdin; u qal lil Pietru: “Mela ma flaħtux tishru siegħa waħda miegħi? Ishru u itolbu biex ma tidħlux fit-tigrib. L-ispirtu, iva, irid; imma l-ġisem dgħajjef.” (Mt 26: 40-41)
8. “Ara, jiena qiegħed nibgħatkom bħal nagħağ qalb l-ilpup. Kunu mela għaqlin bħas-sriep u safjin bħall-ħamiem. .” (Mt 10: 16)
9. Min hu fidil f’ħağa tassew žgħira, hu fidil ukoll fil-ħafna; min hu dižonest f’ħağa tassew žgħira, hu dižonest ukoll fil-ħafna... Ebda qaddej ma jista’ jaqdi žewğ sidien, għax jew ikun jobgħod lil wieħed minnhom u jħobb lill-ieħor, jew jintrabat ma’ wieħed u jistmell lill-ieħor. Ma tistgħux taqdu lil Alla u lill-flus (Lq 16: 10, 13)
10. “Henjin il-foqra fl-ispirtu, għax tagħhom hija s-Saltna tas-Smewwiet. Henjin dawk li huma ppersegwitati minħabba s-sewwa, għax tagħhom

hija s-Saltna tas-Smewwiet. Henjin intom, meta jgħajrukom u jippersegwitawkom u jaqilgħu kull xorta ta' ħażen u gideb kontra tagħkom minħabba fija. Ifirħu u thennew, għax ħlaskom kbir fis-smewwiet. Hekk kienu jippersegwitawhom lill-profeti li kienu qabilkom.” (Mt 5: 3, 10-12)

30. Meta Sidna Ġesu' għamel id-daħla messjanika tiegħu f'Ġerusalemm. Huwa qal li s-siegħa tiegħu biex ikun igglorifikat kienet waslet, u li għal din is-siegħa kien ġie u ta glorja lil Alla Missieru.

1. Ġesù qabad it-triq u beda tiela' lejn Ġerusalemm, miexi quddiem l-oħrajn. U meta wasal qrib Betfaġe u Betanja, ħdejn l-għolja li jgħidulha taż-Żebbuġ, bagħat tnejn mid-dixxipli tiegħu u qalilhom: “Morru fir-raħal ta' biswitna; kif taslu, issibu felu marbut li ħadd qatt għadu ma rikeb fuqu. Hollar u ġibuh. (Lq 19: 28-30)
2. Jekk xi ħadd jistaqsikom għalfejn qegħdin tħolluh, għidulu li l-Mulej għandu bżonnu.” Dawk li kienu mibgħuta marru u sabu kollox kif kien qalilhom. Huma u jħollu l-felu, is-sidien tiegħu qalulhom: “Għalfejn qegħdin tħolluh il-felu?” U huma wiegħbu: “Għax il-Mulej jeħtieġu.” (Lq 19: 31-34)
3. Imbagħad ġiebu l-felu lil Ġesù, qiegħdu l-imnatar tagħhom fuq il-felu, u rikkbu lil Ġesù fuqu. Huwa u għaddej, firxu l-imnatar tagħhom fit-triq. (Lq 19: 35-36)
4. Xhin imbagħad kien qorob lejn in-niżla tal-Għolja taż-Żebbuġ, il-kotra kollha tad-dixxipli bdiet tfaħħar lil Alla b'għajjat ta' ferħ u b'lehen għoli għall-għegubijiet kollha li kienu raw, u bdew jgħidu: “Imbierek is-Sultan li ġej f'isem il-Mulej! Sliem fis-sema, u glorja fl-ogħla tas-smewwiet!” (Lq 19: 37-38)
5. Għadd kbir ta' nies firxu l-imnatar tagħhom fit-triq, waqt li oħrajn qatgħu xi friegħi mis-siġar u ferrxuhom mat-triq. Il-folol li kienu miexja quddiem u dawk li kienu miexja wara bdew jgħajtu u jgħidu: “Hosanna lil Bin David! Imbierek min ġej f'isem il-Mulej! Hosanna fl-ogħla tas-smewwiet!” (Mt 8: 8-9)

6. Xi wħud mill-Fariżej li kienu qalb il-folla qalulu: “Mgħallem, ćanfarhom lid-dixxipli tiegħek!” Izda hu wegibhom u qal: “Ngħidilkom li, jekk jisktu huma, jgħajjat il-ġebel.” (Lq 19: 39-40)
7. Dan ġara biex iseħħ dak li kien ingħad permezz tal-profeta, meta qal, ‘Għidu lil bint Sijon: Ara, is-Sultan tiegħek ġej għandek, ġwejjed, riekeb fuq ħmara u fuq felu, ferħ ta’ bhima tat-tagħbija.’ (Mt 21: 4-5)
8. Għall-ewwel id-dixxipli tiegħu ma fehmuhomx dawn il-ħwejjeġ; izda meta Ġesù kien igglorifikat, imbagħad ftakru li dan kien inkiteb fuqu, u hekk għamlulu. (Ġw 12: 16)
9. U fuq dan tat xhieda l-folla tan-nies li kienet miegħu meta sejjaħ lil Lazzru mill-qabar u qajmu mill-imwiet. Kien għalhekk ukoll li n-nies ħarġet tilqgħu, għax semgħet li kien għamel sinjal bħal dan. (Ġw 12: 17-18)
10. Imma l-Fariżej bejniethom qalu: “Qegħdin taraw kif m’intom se tagħmlu xejn! Ara, id-dinja kollha sejra warajh!” (Ġw 12: 19)

31. Meta Sidna Ġesu’ daħal fit-tempju, u qabad ikećci l-bejgiegħa u x-xerrejja, qaleb l-imwejjed tas-sarrafa tal-flus u s-siġġijiet ta’ dawk li kienu jbigħu l-ħamiem għax kienu għamlu minn dar Missieru dar tan-negozju.

1. Kien qorob l-Għid tal-Lhud, u Ġesù tela’ Ġerusalem. Fit-tempju sab min qiegħed ibiġħ barrin, nagħaġ u ħamiem, u min kien bilqiegħda jsarraf il-flus. (Ġw 2: 13-14)
2. Għamel sawt mill-ħbula, u keććiehom il-koll ’il barra mit-tempju, bin-nagħaġ u l-barrin tagħhom; (Ġw 2: 15)
3. xerred il-flus ta’ dawk li kienu jsarrfu, u qalbilhom l-imwejjed. (Ġw 2: 15)
4. U lill-bejgiegħa tal-ħamiem qalilhom: “Warrbu dawn minn hawn, u dar Missieri tagħmluhiex dar tan-negozju!” (Ġw 2: 16)
5. Id-dixxipli ftakru f’dak li kien hemm miktub fl-Iskrittura, “Il-ħegġa għal darek fnietni.” (Ġw 2: 17)
6. Imbagħad il-Lhud qabdu u qalulu: “X’sinjal se turina li inti tista’ tagħmel dan?” (Ġw 2: 18)

7. Ġesù wegibhom: “Hottu dan it-tempju, u fi tlitt ijiem nerga’ ntellgħu.” (Ġw 2: 19)
8. Għalhekk il-Lhud qalulu: “Dan it-tempju ħa sitta u erbgħin sena biex inbena, u int se ttellgħu fi tlitt ijiem?” (Ġw 2: 20)
9. Izda hu tkellem fuq it-tempju tal-ġisem tiegħu. (Ġw 2: 21)
10. Meta mbagħad qam mill-imwiet, id-dixxipli tiegħu ftakru f’dan li kien qal, u emmnu fl-Iskrittura u fil-kliem li kien qal Ġesù. (Ġw 2: 22)

32. Meta Sidna Ġesu’ kien mistoqsi ħafna mistoqsijiet mill-mexxejja religjużi ta’ żmienu li ppruvaw jonsbuh ħa jaraw jaqbduhx f’xi kelma. Bit-twegibiet tiegħu hu kien jagħlqilhom ħalqhom.

1. Ġara li, jum wieħed, huwa u jgħallem lin-nies fit-tempju u jxandar l-Evangġelju, resqu fuqu l-qassisin il-kbar u l-kittieba flimkien max-xjuħ u staqsewh u qalulu: “Għidilna, int b’liema setgħa qiegħed tagħmel dan kollu? U min hu dak li tahielek din is-setgħa?” (Lq 20: 1-2)
2. Hu wegibhom u qal: “Ħa nagħmlilkom mistoqsija jien ukoll. Għiduli, il-magħmudija ta’ Ġwanni kienet ġejja mis-sema jew mill-bnedmin?” (Lq 20: 3-4)
3. Dawk bdew jirragunaw bejniethom u jgħidu: “Jekk inwegbuh, ‘Mis-sema,’ jgħidilna, ‘Mela għaliex ma emmintuhx?’ U jekk ngħidulu, ‘Mill-bnedmin,’ il-poplu kollu jħaġġarna!” (Lq 20: 5-6)
4. Għax kulhadd kien jemmen li Ġwanni kien profeta. Għalhekk wegħbu li ma kinux jafu minn fejn. (Lq 20: 6-7)
5. U Ġesù qalilhom: “Mela anqas jien ma ngħidilkom b’liema setgħa qiegħed nagħmel dan.” (Lq 20: 8)
6. Imbagħad huma qagħdu għassa tiegħu u bagħtu għandu lil xi wħud taparsi nies sewwa biex jonsbuh u forsi jaqbduhx f’xi kelma, u hekk ikunu jistgħu jagħtuh f’idejn il-gvernatur li kellu s-setgħa u l-awtorità. (Lq 20: 20)
7. Dawk staqsewh u qalulu: “Mgħallem, aħna nafu li inti tgħid u tgħallem is-sewwa bla ma tħares lejn wiċċ ħadd, imma t-triq ta’ Alla tgħallimha kif tassew hi. Sewwa jew le li aħna nħallsu t-taxxa lil Ċesari?” (Lq 20: 21-22)

8. Izda hu ntebaħ bil-ħażen tagħhom u qalilhom: “Uruni dinar. Il-wiċċ u l-kitba ta’ min huma?” Qalulu: “Ta’ Ċesari.” (Lq 20: 23-24)
9. Imbagħad qalilhom: “U mela agħtu lil Ċesari dak li hu ta’ Ċesari, u lil Alla dak li hu ta’ Alla.” (Lq 20: 25)
10. U hekk ma seħħilhomx jaqbduh fil-kelma quddiem il-poplu, u kollhom mistagħġba għalqu ħalqhom għat-twegiba tiegħu. (Lq 20: 26)

33. Meta Sidna Ġesu’ beka lil Ġerusalem, ħabbar it-tigrif tat-tempju, il-persekuzzjonijiet tad-dixxipli u t-tieni miġja tiegħu fl-aħħar taz-zminijiet. Meta l-kapijiet fthemu kontra Sidna Ġesu’ u Ġuda ttradih.

1. Ġesu’ qalilhom: “Ġerusalem! Ġerusalem! Int li toqtol il-profeti u tħaġġar il-messaġġiera li jibgħatlek Alla; kemm ridt niġbor lil uliedek bħalma l-qroqqa tiġbor il-flieles tagħha taħt ġwenħajha, u int ma ridtx! Ara, darkom għad iħalluhielkom ħerba! U ngħidilkom, li m’intomx se terġġhu tarawni sa dakinhar li tgħidu, ‘Imbierrek min ġej f’isem il-Mulej!’” (Lq 21: 33-35)
2. Kien hemm xi wħud li bdew jgħidu fuq kemm it-tempju kien imzejjen b’ġebel sabiħ u għotjiet; izda Ġesu’ qalilhom: “Kulma qegħdin taraw, għad jiġi żmien li ma tibqax ġebli fuq oħra minnu li ma tiġġarrafx.” (Lq 21: 5-6)
3. U huma staqsewh u qalulu: “Mgħallem, issa dan meta għad jiġri? U x’s jkun is-sinjali li dawn il-ħwejjeġ ikunu waslu biex iseħħu?” (Lq 21: 7)
4. Qalilhom: “Araw li ma titqarrqux. Għax għad jiġi ħafna f’ismi u jgħidu, ‘Jien hu,’ u, ‘Iż-żmien wasal.’ Tmorrux warajhom! Meta tisimgħu min jitkellem fuq gwerer u taqlib fil-pajjizi, tinħasdux għax jeħtieġ li l-ewwel jiġri dan, izda t-tmiem ma jasalx minnufih.” (Lq 21: 8-9)
5. Imbagħad qalilhom: “Għad iqum ġens kontra ġens u saltna kontra saltna, l-art tithezeż bil-kbir, f’ħafna bnadi jkun hemm il-ġuħ u mard li jittieħed, u fis-sema jidhru ħwejjeġ tal-biża’ u sinjali tal-għaġeb. (Lq 21: 10-11)
6. Imma qabel dan kollu jixħtu idejhom fuqkom u jippersegwitawkom, jagħtukom f’idejn il-mexxejja tas-sinagoga u jitfgħukom il-ħabs, u jeħdukom quddiem slaten u gvernaturi minħabba f’ismi. Dan ikun jiswielkom biex tistgħu tagħtu xhieda. U żommu sewwa f’moħħkom:

toqogħdux taħsbu minn qabel kif se tiddefendu ruħkom, għax jien nagħtikom kliem u għerf li kull min ikun kontra tagħkom ma jkunx jista' jjaqflu jew imerih. (Lq 21: 12-15)

7. U jittradukom saħansitra l-ġenituri tagħkom u ħutkom u qrabatkom u ħbiebkom, u lil xi wħud minnkom joqtluhom, u kulħadd isir jobgħodkom minħabba f'ismi. Imma xagħra waħda minn raskom ma tintilifx. Jekk tibqgħu sħaħ sal-aħħar issalvaw ħajjitkom! (Lq 21: 16-19)
8. “Meta mbagħad taraw lil Ġerusalem magħluqa minn kullimkien bl-eżerċti, tkunu tafu li l-qerda tagħha tkun waslet. Heja jaħarbu mbagħad lejn il-muntanji daww li jkunu fil-Lhudija u jitbiegħdu minnha daww li jkunu ġo nofsha, u ma jerggħux lura fiha daww li jkunu fir-raba’; għax daww ikunu jiem il-kastig li fihom iseħħ kulma hemm miktub. Jaħasra għalihom in-nisa li f’daww il-jiem ikunu tqal jew iredgħu! Għax hemm kbir jaqa’ fuq il-pajjiż, u korla fuq dan il-poplu. In-nies jaqgħu taħt il-qilla tas-sejf, u jittieħdu lsiera fost il-pagani kollha; u Ġerusalem tibqa’ tintrifes taħt saqajn il-ġnus sa ma jkun għadda żmien il-ġnus. (Lq 21: 20-24)
9. “U jkun hemm sinjali fix-xemx u l-qamar u l-kwiekeb. Il-ġnus fuq l-art, b’qalbhom ittaqtaq, ma jafux x’jaqbd u jagħmlu minħabba l-ħsejjes tal-baħar u tal-imwieġ; in-nies ruħhom ħierġa bil-biza’ billi jobsru x’ikun ġej fuq id-dinja, għax il-qawwiet tas-smewwiet jitqallbu. Imbagħad jaraw lil Bin il-bniedem ġej fi sħaba, b’qawwa u gloriya kbira. Meta jibda jseħħ dan kollu, qawwu qalbkom u erfegħu raskom, għax il-fidwa tagħkom hi fil-qrib.” (Lq 21: 25-28)
10. Kienet riesqa l-festa tal-Azzmi, jġigifieri l-Għid. Il-qassisin il-kbar u l-kittieba, billi kienu jibzġu mill-poplu, bdew ifittxu l-mod kif joqtlu lil Ġesù. Imma x-Xitan daħal f’Ġuda, jgħidulu l-Iskarjota, li kien wieħed mit-Tnax, u dan mar jiftiehem mal-qassisin il-kbar u l-uffiċjali tat-tempju dwar il-mod kif jagħtihom lil Ġesù f’idejhom. Huma ferħu ħafna, u ftiehem miegħu li jagħtuh xi flus. U hu tahom kelmtu, u beda jara jsibx okkażjoni tajba biex jagħtihom lil Ġesù f’idejhom bil-moħbi tal-poplu. (Lq 22: 1-6) Il-qassisin il-kbar u x-xjuħ tal-poplu ngabru fil-palazz tal-qassis il-kbir, li kien jismu Kajfa, u bdew jiftiehem kif jaqbd u jagħtihom lil Ġesù bil-qerq ta’ moħħhom u jagħtuh il-mewt. Izda qalu: “Mhux fil-festa, li ma tinqalax xi rewwixta fil-poplu.” (Mt 26: 3-5)

34. Meta Sidna Ġesu' ħasel saqajn id-dixxipli u ħabbar it-tradiment ta' Ġuda u ċ-ċaħda ta' Pietru.

1. Ġesù kien jaf li l-Missier tah kollox f'idejh, u li hu kien ġie mingħand Alla u kien sejjer għand Alla. Qam minn fuq il-mejda, neħħa l-mantar minn fuqu, ħa fardal u rabtu ma' qaddu. (Ġw 13: 3-4)
2. Imbagħad ferragħ l-ilma fil-lenbija, u beda jaħsel saqajn id-dixxipli u jixxuttahom lhom bil-fardal li kellu ma' qaddu. (Ġw 13: 5)
3. Mela wasal fuq Xmun Pietru, u dan qallu: "Int, Mulej, taħsilli saqajja?" Ġesù wiegħbu: "Int għalissa ma tafx x'qiegħed nagħmel jien; tifhmu aktar 'il quddiem." Qallu Pietru: "Ma jkun qatt li inti taħsilli saqajja!" Wiegħbu Ġesù: "Jekk ma naħsillekx saqajk, ma jkollokx x'taqsam miegħi." Qallu Xmun Pietru: "Mulej, mhux saqajja biss, imma idejja u rasi wkoll." (Ġw 13: 6-9)
4. Qallu Ġesù: "Min hu maħsul, ma għandux għalfejn jinħasel kollu, ħlief saqajh, għax hu kollu kemm hu nadif, u intom indaf, imma mhux ilkoll." għax hu kien jaf min kien sejjer jittradih; għalhekk qal, 'M'intomx ilkoll indaf.' (Ġw 13: 10-11)
5. Wara li ħaslilhom saqajhom, libes il-mantar u raġa' qagħad fuq il-mejda; u qalilhom: "Tafu x'għamiltikom? Intom issejħuli 'l-Imgħallem' u 'il-Mulej', u tgħidu sewwa, għax hekk jien. Mela jekk jien, li jien il-Mulej u l-Imgħallem, ħsiltikom saqajkom, hekk intom għandkom taħslu saqajn xulxin. Għax jien tajtkom eżempju, biex kif għamilt jien magħkom, hekk tagħmlu intom ukoll. (Ġw 13: 12-15)
6. Tassew tassew ngħidilkom, l-ilsir mhuwiex aqwa minn sidu, anqas il-messaġġier ma hu aqwa minn min jibagħtu. Jekk dawn il-ħwejjeg tafuhom, henjin intom jekk tagħmluhom. (Ġw 13: 16-17)
7. U kif kienu fuq il-mejda jieklu qal: "Tassew ngħidilkom, li wieħed minnkum se jittradini, wieħed li qiegħed jiekol miegħi." Huma bdew isewdu qalbhom, u wieħed wara l-ieħor staqsewh: "Jaqaw jien?" (Mk 14: 17-19)
8. Qalilhom: "Wieħed mit-Tnax, li qiegħed ibill il-ħobż fi platt wieħed miegħi. Għax Bin il-bniedem imur, kif hemm miktub fuqu; imma ħażin

għalih dak il-bniedem li permezz tiegħu Bin il-bniedem ikun mogħti f'idejn l-għedewwa! Kien ikun aħjar għalih dak il-bniedem li kieku ma twieled xejn!" (Mk 14: 20-21)

9. Imbagħad kantaw is-salmi u fargħu lejn l-Għolja taż-Żebbuġ. U Ġesù qalilhom: "Ilkoll se titħawdu, għax hu miktub: 'Nidrob ir-ragħaj, u n-nagħaġ jitferrxu'. Imma wara li nqum mill-mewt, immur il-Galilija qabilkom." (Mk 14: 26-28)
10. Qallu Pietru: "Ukoll jekk jitfixkel kulhadd, jiena ma nitfixkilx." Qallu Ġesù: "Tassew ngħidlek, li illum, dal-lejl stess, qabel ma s-serduk ikun idden darbtejn, int tkun ġa ċħadtni tliet darbiet." Izda Pietru tenna bil-qawwa kollha: "Le, ma niċċdekk, anqas jekk ikolli mmut miegħek!" U l-oħrajn ukoll, kollha qalu l-istess. (Mk 14: 29-31) "Xmun! Xmun! Ara, ix-Xitan riedkom f'idejh biex jgħaddikom mill-għarbiel bħall-qamħ; imma jiena tlabt għalik, biex il-fidi tiegħek ma tiġix nieqsa. Inti mbagħad, meta terġa' lura għas-sewwa, wettaq lil ħutek." (Lq 22: 31-32)

35. Meta Sidna Ġesu' tana kmandament ġdid li nħobbu lil xulxin bħalma ħabbna Hu u talab għad-dixxipli biex ikunu magħqudin miegħu u bejniethom.

1. Kif f'areġ Ġuda, Ġesù qal: "Bin il-bniedem huwa gglorifikat issa, u permezz tiegħu huwa gglorifikat Alla. Jekk Alla huwa gglorifikat permezz ta' Bin il-bniedem, Alla wkoll permezz tiegħu nnifsu għad jigglorifika lilu, u dalwaqt jigglorifikah. (Ġw 13: 31-32)
2. Uliedi, f'tit ieħor se ndum magħkom; intom tfittxuni, u bħalma għedt lil-Lhud, hekk ukoll ngħidu issa lilkom: Fejn sejjer jien, intom ma tistgħux tiġu. (Ġw 13: 33)
3. Nagħtikom kmandament ġdid, li tħobbu lil xulxin. (Ġw 13: 34)
4. Bħalma ħabbejtkom jien, hekk ukoll ħobbu intom lil xulxin. (Ġw 13: 34)
5. Minn dan jagħraf kulhadd li intom dixxipli tiegħi, jġigifieri, jekk ikollkom l-imħabba bejniethom." (Ġw 13: 35)
6. Kif tridu li l-bnedmin jagħmlu lilkom, hekk ukoll agħmlu intom lilhom. (Lq 6: 31)

7. Jekk intom tħobbu lil min iħobbkom, xi ħlas jista' jkollkom? Għax il-midinbin ukoll iħobbu lil min iħobbhom. (Lq 6: 32)
8. U jekk tagħmlu l-ġid lil min jagħmel il-ġid lilkom, xi ħlas jista' jkollkom? Għax dan jagħmluh saħansitra l-midinbin. (Lq 6: 33)
9. U jekk tisilfu xi ħaġa lil min tistennewh iroddhielkom lura, xi ħlas jista' jkollkom? Il-midinbin ukoll jisilfu lill-midinbin, bil-ħsieb li jieħdu lura daqshekk ieħor mingħandhom. (Lq 6: 34)
10. Imma intom ħobbu l-għedewwa tagħkom, agħmlu l-ġid, isilfu bla ma tistennew xi ħaġa lura, u l-ħlas tagħkom ikun kbir; u tkunu wlied Alla l-Għoli, li hu tajjeb mal-ingrati u l-ħżiena. Henu, bħalma hu ħanin Missierkom. (Lq 6: 35-36)

36. Meta Sidna Ġesu' stqarr li huwa t-Triq, il-Verita' u l-Ħajja, id-Dielja vera u li rebaħ lid-dinja.

1. "Thallux qalbkom titħawwad! Emmnu f'Alla, u emmnu fija wkoll. Fid-dar ta' Missieri hemm ħafna postijiet; li ma kienx hekk, kont ngħidilkom. Sejjer inħejjilkom fejn toqogħdu. (Ġw 14: 1-2)
2. U meta mmur u nħejjilkom post, nerga' nigi biex neħodkom miegħi biex, fejn inkun jien, tkunu intom ukoll. U t-triq għall-post fejn sejjer tafuha." (Ġw 14: 3-4)
3. Tumas qallu: "Mulej, aħna ma nafux fejn inti sejjer. Kif nistgħu nafu t-triq?" (Ġw 14: 5)
4. Wiegħbu Ġesù: "Jiena hu t-Triq, il-Verità u l-Ħajja. Hadd ma jmur għand il-Missier jekk mhux permezz tiegħi. Kieku għarraftu lili, kontu tagħrfu wkoll lil Missieri. Minn issa 'l quddiem tagħrfuh, anzi digà rajtuh." (Ġw 14: 6-7)
5. "Jiena d-dielja vera u Missieri l-bidwi. Kull fergħa fija li ma tagħmilx frott jaqtagħha; u kull waħda li tagħmel il-frott jiżborha u jnaddafha, biex tagħmel frott aktar. Intom ġa ndaf minħabba l-kelma li għidtilkom. (Ġw 15: 1-3)
6. Ibgħu fija, u jiena nibqa' fikom. Kif il-fergħa ma tistax tagħmel frott minnha nfisha jekk ma tibqax fid-dielja, hekk anqas intom jekk ma tibqgħux fija. (Ġw 15: 4)

7. Jiena d-dielja, intom il-friegħi. Min jibqa' fija u jiena fih, dan jagħmel ħafna frott; għax mingħajri ma tistgħu tagħmlu xejn. Jekk wieħed ma jibqax fija, jintrema barra bħal fergħa, u jinxfef; imbagħad, friegħi bħal dawn jiggbruhom u jixħtuhom fin-nar u jinħarqu. (Ġw 15: 5-6)
8. Jekk tibqgħu fija u kliemi jibqa' fikom, itolbu kulma tridu, u jingħataalkom. Din hi l-glorja ta' Missieri, li intom tagħmlu ħafna frott u tkunu dixxipli tiegħi. (Ġw 15: 7-8)
9. Kif ħabbni Missieri, hekk ħabbejtkom jiena. Ibaqgħu fl-imħabba tiegħi. Jekk tħarsu l-kmandamenti tiegħi, intom tibqgħu fi mħabbti, kif jiena ħarist il-kmandamenti ta' Missieri u qiegħed f'imħabbtu. "Għedtilkom dan biex il-ferħ tiegħi jkun fikom, u biex il-ferħ tagħkom ikun sħiħ. (Ġw 15: 9-11)
10. Dawn il-ħwejjeġ għedthom lkom ħalli bija jkollkom is-sliem. Fid-dinja tbatu jkollkom. Izda aghmlu l-qalb: jiena rbaħt id-dinja!" (Ġw 16: 33)

37. Meta Sidna Ġesu' waqqaf is-Sagrament tal-Ewkaristija u s-Sacerdozju.

1. Meta sar il-ħin, qagħad fuq il-mejda flimkien mal-appostli. U Ġesù qalilhom: "Kelli xewqa kbira li nagħmel din l-ikla tal-Għid magħkom qabel ma nbati! (Lq 22: 14-15) Għaliex, ngħidilkom, din l-ikla m'iniex se nagħmilha iżjed sa ma tkun seħħet għalkollox fis-Saltna ta' Alla." (Lq 22: 16)
2. U qabad kalċi, radd il-ħajr u qal: "Ħudu dan il-kalċi u aqsmuh bejnietkom. Għaliex, ngħidilkom, minn issa 'l quddiem ma nixrobx iżjed mill-frott tad-dielja sa ma tiġi s-Saltna ta' Alla." (Lq 22: 17-18)
3. Imbagħad ħa l-ħobż, radd il-ħajr, qasmu, newwilhulhom u qal: "Dan hu ġismi li jingħata għalikom; aghmlu dan b'tifkira tiegħi." (Lq 22: 19)
4. Hekk ukoll wara l-ikla ħa l-kalċi u qal: "Dan il-kalċi huwa l-Patt il-Ġdid b'demmi, id-demmi li jixxerred għalikom. (Lq 22: 20) ... għall-maħfra tad-dnubiet. (Mt 26: 28)
5. Ngħidilkom, li ma nergax nixrob iżjed minn dan il-frott tad-dielja sa dak inhar li nixrob inbid ġdid magħkom fis-Saltna ta' Missieri." (Mt 26: 29)

6. Jien irċevejt mingħand il-Mulej it-tagħlim li għaddejt lilkom, jiġifieri, li l-Mulej Ġesù, fil-lejl li fih kien ittradut, ħa l-ħobż u wara li radd il-ħajr qasmu u qal: "Dan hu ġismi li jingħata għalikom; agħmlu dan b'tifkira tiegħi." (1 Kor 11: 23-24)
7. Hekk ukoll għamel bil-kalċi wara li kiel u qal: "Dan il-kalċi hu l-patt il-ġdid b'demm; agħmlu dan kull meta tixorbu, b'tifkira tiegħi." (1 Kor 11: 25)
8. Mela kull meta tieklu dan il-ħobż u tixorbu dan il-kalċi, intom ixxandru l-mewt tal-Mulej sa ma jiġi. (1 Kor 11: 26)
9. Mela kull min jiekol il-ħobż jew jixrob il-kalċi tal-Mulej bla ma jixraqlu, ikun ħati tal-ġisem u d-demm tal-Mulej. Ħa jgħarbel il-bniedem lill-nnifsu, imbagħad jiekol il-ħobż u jixrob il-kalċi. (1 Kor 11: 27-28)
10. Min jiekol u jixrob bla ma jagħżel minn ikel ieħor il-ġisem tal-Mulej, ikun jiekol u jixrob il-kundanna tiegħu stess. Għalhekk ħafna fostkom huma bla saħħa u morda u oħrajn mejta. (1 Kor 11: 29-30)

38. Meta Sidna Ġesu' talab fl-ort tal-Ġetsemani u għereq l-għaraq tad-dem.

1. Mbagħad Ġesù flimkien mad-dixxipli tiegħu wasal f'qasam, jgħidulu l-Ġetsemani; u beda jsewwed qalbu u jiddejjaq. (Mt 26: 36-37)
2. Mbagħad qalilhom: "Għandi ruġi mnikkta għall-mewt; ibqgħu hawn u ishru miegħi." (Mt 26: 38)
3. Mbagħad tbiegħed minnhom daqs tefgħa ta' ġebbla, u nxeħet għarkubbtejh jitlob. (Lq 22: 41)
4. "Missier, jekk jista' jkun, bieghed minni dan il-kalċi! Imma mhux kif irrid jien, iżda kif trid int." (Mt 26: 39)
5. Ġie ħdejn id-dixxipli u sabhom reqdin; u qal lil Pietru: "Mela ma flaħtux tishru siegħa waħda miegħi? Ishru u itolbu biex ma tidħlux fit-tigrib. L-ispirtu, iva, irid; imma l-ġisem dgħajjef." (Mt 26: 40-42)
6. Imma hu ħass dwejjaq tal-mewt fuqu u beda jitlob b'herqa akbar. L-għaraq sarlu bħal qtar tad-dem iċarċar sal-art. Deherlu anġlu mis-sema biex jagħmillu l-qalb. (Lq 22: 44-43)
7. "Is-siegħa waslet, u Bin il-bniedem se jkun mogħti f'idejn il-midinbin." (Mt 26: 45)

8. Kif kien għadu jitkellem, ġie Ġuda, wieħed mit-Tnax, b'ġemgħa kbira ta' nies miegħu, armati bis-sjuf u l-bsaten. (Mt 26: 47)
9. U minnufih resaq fuq Ġesù u qallu: "Is-sliem għalik, Rabbi!" u biesu. (Mt 26: 9)
10. Ġesù qallu: "Ħabib, għalhekk ġejt int!" Huma resqu lejha, meddew idejhom fuq Ġesù u qabduh. (Mt 26: 50)

39. Meta Sidna Ġesu' kien ittradut u arrestat, ħaduh quddiem il-kunsill tas-Sinedriju, ġie mistoqsi mill-qassis il-kbir u miċħud minn Pietru. Meta ħaduh quddiem Erodi li żebilħu u quddiem Pilatu li jikkundannah għall-mewt wara li tah is-swat.

1. Fil-għodu kmieni l-qassisin il-kbar iltaqgħu malajr max-xjuħ u mal-kittieba u mas-Sinedriju kollu biex jiftiehm bejniethom. Mbagħad rabtu lil Ġesù, ħaduh u tawh f'idejn Pilatu. Pilatu staqsieh: "Inti s-sultan tal-Lhud?" (Mk 15: 1-2)
2. Ġesù wieġeb: "Is-saltna tiegħi m'hijiex ta' din id-dinja." Pilatu qallu: "Mela int sultan?" U Ġesù wieġeb: "Jien għalhekk twelidt, u għalhekk ġejt fid-dinja, biex nixhed għall-verità. U kull min iħobb il-verità jisma' leħni."
3. "Imma minn issa 'l quddiem Bin il-bniedem ikun bilqiegħda n-naħa tal-lemin ta' Alla li jista' kollox." (Lq 22:69)
4. "Inti mela l-ben ta' Alla?" "Intom stess qegħdin tgħiduh," qalilhom, "Iva, jien." (Lq 22: 70)
5. Mbagħad Pilatu ordna li jieħdu lil Ġesù u jagħtuh is-swat. (Ġw 19: 1)
6. Kien imżeblaħ u mwarrab mill-bnedmin, bniedem li bata u kien jaf x'inhu l-mard, bħal wieħed li n-nies jaħbu wiċċhom minnu, bniedem imżeblaħ, u aħna xejn ma qisnieh. (Iż 53: 3)
7. Iżda hu rafa' fuqu l-mard tagħna, tgħabba bin-niket tagħna. Aħna ħsibnieh bħal wieħed ikkastigat, mitluq minn Alla u miġjub fix-xejn. (Iż 53: 4)
8. Iżda hu kien miġruħ minħabba fi dñubietna, mişħuq minħabba fi ħżunitna. Għas-saħħa tagħna waqa' l-kastig fuqu, u bis-swat tiegħu sibna l-fejqa tagħna. (Iż 53: 5)

9. Għattewlu wiċċu u bdew jistaqsuh u jgħidulu: "Aqta' min tahielek din id-daqqa! U qagħdu jgħajjruh b'ħafna kliem ieħor." (Lq 22: 64-65)
10. Pilatu mbaġħad, biex jogħġob lin-nies, telqilhom lil Barabba, u lil Ġesù, wara li tah is-swat, tahlhom biex isallbuh. (Mk 15: 15)

40. Meta Sidna Ġesu' gie umiljat, imzeblaħ u nkurunat bil-kuruna tax-xewk mis-sultadi Rumani.

1. Is-suldati ħaduh magħhom ġewwa fil-palazz, jġigifieri l-Pretorju, u sejjħu r-riġment kollu. (Mk 15: 16)
2. Libbsuh ilbies aħmar skur, u qegħdulu fuq rasu kuruna minsuġa mix-xewk. (Mk 15: 17)
3. U bdew isellmulu: "Is-sliem għalik, sultan tal-Lhud!" (Mk 15: 18)
4. U qabdu jagħtuh b'qasba fuq rasu, jobżqulu fuqu, u jilwu rkubbtejhom quddiemu biex jagħtuh qima. (Mk 15: 19)
5. Għal darb' oħra Pilatu ħareġ barra jgħidilhom: "Araw, se ngibhulkom quddiemkom hawn barra, biex tkunu tafu li jien ma nsib ebda ħtija fih." (Ġw 19: 4)
6. Ġesù ħareġ hemm barra, liebes il-kuruna tax-xewk u l-mantar aħmar; u Pilatu qalilhom: "Arawh, hawn hu l-bniedem!" (Ġw 19: 5)
7. X'ħin rawh, il-qassisin il-kbar u l-għases bdew jgħajjtu u jgħidu: "Sallbu! Sallbu!" (Ġw 19: 6)
8. Qalilhom Pilatu: "Imma x'għamel ħazin?" Huma aktar bdew jgħajjtu: "Sallbu!" (Mk 15: 14)
9. Kien Jum it-Tnejnija tal-Għid, għall-ħabta tas-sitt siegħa. Pilatu qal lil-Lhud: "Arawh is-sultan tagħkom!" (Ġw 19: 14)
10. Fl-aħħar tahlhom f'idejhom biex isallbuh. U huma ħadu lil Ġesù. (Ġw 19: 16)

41. Meta Sidna Ġesu' kien mgħobbi bis-salib mingħand Pilatu sal-Kalvarju fejn waqa' għal diversi drabi, iltaqa' m'ommu, mal-

Veronika u man-nisa ta' Ġerusalem u ġie meġjun minn Xmun iċ-Ċirnew.

1. Mbagħad, wara li għaddewh biż-żufjett, neżżgħulu l-mantar u xeddewlu ħwejġu. U ħaduh magħhom biex isallbuh. (Mt 27: 31)
2. Huma u sejr in sabu raġel minn Ċireni, jismu Xmun, u għagħluh jerfagħlu s-salib. (Mt 27: 32)
3. Kotra kbira ta' nies kienet miexja warajh; fosthom kien hemm xi nisa li bdew iħabbtu fuq sidirhom u jibkuh. (Lq 23: 27)
4. Imma Ġesù dar lejhom u qalilhom: "Nisa ta' Ġerusalem, mhux lili ibku, iżda ibku lilkom infuskom u lil uliedkom. (Lq 23:28)
5. Kien hemm ukoll tnejn oħra, żewġt irġiel ħatja, li ħaduhom għall-mewt miegħu. (Lq 23: 32)
6. Meta waslu f'post jgħidulu Golgota, jġifieri post il-Qorriegħa, tawh jixrob inbid b'taħlita morra; hu daqu, imma ma riedx jixorbu. (Mt 27: 33-34)
7. Mbagħad sallbuh, u qassmu ħwejġu bejniethom billi tellgħuhom bix-xorti, u nnextu bilqiegħda u qagħdu hemm għassa tiegħu. (Mt 27: 35-36)
8. "Jekk xi ħadd irid jigi warajja, għandu jidher lilu nnifsu." (Lq 9: 23)
9. "Għandu jerfa' salibu kuljum, u jimxi warajja." (Lq 9: 23)
10. "Min irid isalva ħajtu, jitlefha; imma min jitlef ħajtu għall-imħabba tiegħi, isalvaha." (Lq 9: 24)

42. Meta Sidna Ġesu' ġie mnezza minn ħwejġu, imsammar mas-salib għal tlitt siegħat ta' agunija fejn fihom ħafer lil min salbu, wiegħed il-ġenna lill-ħalliel li nidem, ta lil Ġwanni d-dixxiplu f'idejn ommu u lilha f'idejh, staqsa lil Alla għaliex telqu, korob bil-għatx, qal li kollox kien mitmum u qabel miet, telaq ruħu f'idejn Alla Missieru.

1. Ġesù qal: "Missier, aħfrilhom, għax ma jafux x'inhuma jagħmlu." (Lq 23: 34)

2. Wieħed mill-kriminali qal: "Ġesù, ftakar fija meta tidħol fis-Saltna tiegħek." U Ġesù wiegħbu: "Tassew ngħidlek, illum tkun fil-Ġenna miegħi." (Lq 23: 42-43)
3. Mela kif Ġesù lemaħ lil ommu u lid-dixxiplu li kien iħobb wieqaf ħdejha, qal lil ommu: "Mara, hawn hu ibnek." (Ġw 19: 26)
4. Mbagħad qal lid-dixxiplu: "Hawn hi ommok." U minn dak il-ħin id-dixxiplu ħadha għandu. (Ġw 19: 27)
5. Madwar id-disa' siegħa Ġesù għajjat b'leħen qawwi u qal: "Alla tiegħi, Alla tiegħi, għaliex tlaqtني?" (Mt 27: 46)
6. Ġesù, qal: "Għandi l-għatx!" Kien hemm bieqja mimlija bil-ħall; huma xarrbu sponża bil-ħall, waħħluha ma' qasba tal-issopu, u ressquhielu lejn ħalqu. (Ġw 19: 28)
7. Kif Ġesù ħa l-ħall, qal: "Kollox hu mitmum !" (Ġw 19: 30)
8. Ġesù għajjat għajta kbira u qal: "Missier, f'idejk jien nerħi ruħi." U kif qal hekk, ħarget ruħu. (Lq 23: 46)
9. Għall-ħabta tas-sitt siegħa waqgħet dalma kbira fuq il-pajjiż kollu sad-disa' siegħa, għax ix-xemx iddallmet. Il-velu tas-santwarju ċcarrat min-nofs. (Lq 23: 44-45)
10. Ħadu l-għisem ta' Ġesù u kebbewh bil-faxex tal-għażel bil-fwejjaħ, kif soltu jagħmlu l-Lhud qabel id-difna. (Ġw 19: 40)

43. Meta l-ġenb ta' Sidna Ġesu' gie minfud b'lanza, ġismu tnizzel minn fuq is-salib u tpoġġa fi ħdan ommu u meta difnuh f'qabar ġdid.

1. Billi kien Jum it-Tnejn tal-Għid, il-Lhud ma ridux li f'jum is-Sibt l-iġsma jibqgħu fuq is-salib, għax dak is-Sibt kien jum solenni għalihom. Talbu mela lil Pilatu biex jiksruhom riglejhom u jneħħu l-iġsma. (Ġw 19: 31)
2. Għalhekk ġew is-soldati u kisru r-riglejn tal-ewwel u tat-tieni wieħed li kienu msallbin miegħu. Izda meta waslu għal Ġesù, billi raw li kien ġa mejjet, ma kisrulux riglejh. (Ġw 19: 32-33)
3. Madankollu wieħed mis-soldati nifidlu ġenbu b'lanza, u minnufih ħareġ demm u ilma. Dan qiegħed jixhdu min ra b'għajnejh, u x-xhieda tiegħu hija minnha. Hu jaf li qiegħed jgħid il-verità, biex intom ukoll temmnu. (Ġw 19: 34-35)

4. Għax dan ġara biex issejtni l-Iskrittura li tgħid, 'Ebda waħda minn għadmu ma jkissrulu.' (Ġw 19: 36)
5. U hemm ukoll kitba oħra fl-Iskrittura li tgħid, 'Huma għad iħarsu lejn min nifdu.' (Ġw 19: 37)
6. Wara dan, Ġużeppi minn Arimatija, li kien dixxiplu ta' Ġesù bil-moħbi għax kien jibza' mil-Lhud, mar u talab lil Pilatu biex jieħu l-ġisem ta' Ġesù. Pilatu ħallieh, u hu ġie u ħa l-ġisem tiegħu. (Ġw 19: 38)
7. Ġie wkoll Nikodemu, dak li qabel kien mar għand Ġesù billejl, u ġieb miegħu taħlita ta' morr u sabbara, tizen xi mitt libbra. (Ġw 19: 39)
8. Dawn it-tnejn ħadu l-ġisem ta' Ġesù u kebbewh bil-faxex tal-għażel bil-fwejjaħ, kif soltu jagħmlu l-Lhud qabel id-difna. (Ġw 19: 40)
9. Fejn kienu sallbu lil Ġesù kien hemm ġnien, u f'dan il-ġnien kien hemm qabar ġdid li fih kienu għadhom ma difnu lil ħadd. (Ġw 19: 41)
10. Hemm qiegħdu lil Ġesù, għax kien Jum it-Tnejn għal-Lhud, u għax il-qabar kien fil-qrib. (Ġw 19: 42)

44. Meta Sidna Ġesu' qam mill-mewt kif kien qal u wera ruħu lil Marija ta' Magdala li baġħqet tibki ħdejn il-qabar u lil xi nisa li kienu marru biex jidilkuh.

1. Kien l-ewwel jum tal-ġimgħa, filgħodu kmieni kif kien għadu d-dlam, u Marija ta' Magdala ġiet ħdejn il-qabar u rat il-blata mneħħija mill-qabar. Għalhekk telqet tigris għand Xmun Pietru u għand id-dixxiplu l-ieħor li kien iħobb Ġesù, u qaltilhom: "Qalgħu l-Mulej mill-qabar, u ma nafux fejn qegħduh!" (Ġw 20: 1-2)
2. Pietru u d-dixxiplu l-ieħor ħarġu u ġew ħdejn il-qabar. It-tnejn ġrew flimkien, imma d-dixxiplu l-ieħor ħaffef aktar minn Pietru u laħaq qablu ħdejn il-qabar. Tbaxxa, u ra l-faxex tal-għażel imqiegħda hemm, iżda ma daħalx. Imbagħad wasal warajh Xmun Pietru, daħal fil-qabar, u ra l-faxex tal-għażel imqiegħda hemm, u l-maktur li kien madwar rasu; dan ma kienx mal-faxex, imma mitwi u mqiegħed f'post għalih. (Ġw 20: 3-7)
3. Imbagħad id-dixxiplu l-ieħor, li kien wasal l-ewwel ħdejn il-qabar, daħal hu wkoll, ra, u emmen. Sa dak in-nhar kienu għadhom ma fehmux l-

Iskrittura li tgħid li kellu jqum mill-imwiet. Imbagħad id-dixxipli reġgħu lura lejn sħabhom. (Ġw 20: 8-10)

4. Izda Marija baqgħet 'il barra mill-qabar, tibki. Kif kienet qiegħda tibki, tbaxxiet lejn il-qabar, u rat żewġ angli lebsin l-abjad, bilqiegħda, wieħed in-naħa tar-ras u l-ieħor in-naħa tar-riglejn fejn kienu qiegħdu l-ġisem ta' Ġesù. (Ġw 20: 11-12)
5. Huma qalulha: "Mara, għalfejn qiegħda tibki?" Hi wiegħbet: "Għax ħadu lil Sidi, u ma nafux fejn qegħduh." (Ġw 20: 13)
6. Kif qalet hekk, daret lura u rat lil Ġesù wieqaf, izda ma ntebħitx li kien Ġesù. (Ġw 20: 14)
7. Ġesù qalilha: "Mara, għalfejn qiegħda tibki? Lil min qiegħda tfittex?" Hi ħasbet li kien il-ġardinar, u qaltlu: "Sinjur, jekk ħadtu int minn hawn, għidli fejn qegħedtu, u jiena ngibu lura." (Ġw 20: 15)
8. Ġesù sejhilha: "Marjam!" Hi daret u qaltlu bil-Lhudi: 'Rabbuni!' jġifieri Mgħallem. (Ġw 20: 16)
9. Ġesù qalilha: "La tmissnix, għax għadni ma tlajtx għand il-Missier; imma mur għand ħuti u għidilhom li se nitla' għand Missieri u Missierkom, Alla tiegħi u Alla tagħkom." (Ġw 20: 17)
10. Marija ta' Magdala marret għand id-dixxipli u tathom l-aħbar: "Rajt lill-Mulej", u qaltilhom x'qalilha. (Ġw 20: 18)

45. Meta Sidna Ġesu' wera ruħu lid-dixxipli li kienu mbezza' u msakkra u lil żewġ dixxipli li kienu sejrin Għemmaws u ċanfarhom għan-nuqqas ta' fidi tagħhom, speċjalment lil Tumas. Deher ukoll lil seba' dixxipli ħdejn il-baħar, staqsa lil Pietru jekk iħobbux u talbu jirgħa l-merħla tiegħu.

1. Marija ta' Magdala marret tħabbar kolli lill sħabu, li kienu qalbhom sewda u jibku. Imma dawn, meta semgħuha tgħid li hu kien ħaj u li ratu, ma emmnuhiex. Wara dan, wera ruħu taħt sura oħra lil tnejn minnhom huma u sejrin bil-mixi lejn ir-raba'. (Mk 16: 9-11) Dak il-ħin stess qamu u reġgħu lura Ġerusalem. Hemm sabu lill-ħdax u lil sħabhom miġbura flimkien, u dawn qalulhom: "Il-Mulej qam tassew, u deher lil Xmun!" U

huma wkoll tarrfulhom x'kien g'ralhom fit-triq, u kif kienu g'harfuh fil-qsim tal-ħobż. (Lq 24: 33-35)

2. Fl-aħħar wera ruħu lill-Ħdax stess waqt li kienu fuq il-mejda, u ċanfarhom talli kienu nieqsa mill-fidi u hekk rashom iebba li ma emmnux lil dawk li kienu rawh wara li qam mill-mewt. (Mk 16: 14)
3. Ġesù qalilhom: "Is-sliem g'halikom!" Kif qal hekk, uriehom idejh u ġenbu. Id-dixxipli ferħu meta raw lill-Mulej. Imbagħad Ġesù tenna jgħidilhom: "Is-sliem g'halikom! Kif il-Missier bagħat lili, hekk jien nibgħat lilkom." (Ġw 20: 19-21)
4. Kif qal hekk, nefaħ fuqhom u qalilhom: "Ħudu l-Ispirtu s-Santu. Dawk li taħfrulhom dnu biethom ikunu maħfura, u dawk li żżommuhom lhom ikunu miżmuma." (Ġw 20: 22-23)
5. Tumas, wieħed mit-Tnax, jgħidulu t-Tewmi, ma kienx magħhom meta ġie Ġesù. G'halhekk id-dixxipli l-oħra qalulu: "Rajna l-Mulej." Iżda hu qalilhom: "Jekk ma narax f'idejh il-marka tal-imsiemer u ma nqigħedx sebgħi fuq il-marka tal-imsiemer u idi fuq ġenbu, jien ma nemminx." (Ġw 20: 24-25)
6. Tmint ijiem wara, id-dixxipli reggħu kienu ġewwa, u Tumas magħhom. Il-bibien kienu magħluqa, imma Ġesù daħal, qagħad f'nofshom, u qalilhom: "Is-sliem g'halikom!" Imbagħad qal lil Tumas: "Ġib sebgħek hawn u ara idejja, u ressaq idek u qegħedha fuq ġenbi; tkunx bniedem bla fidi, iżda emmen." (Ġw 20: 26-27)
7. Wieġeb Tumas u qallu: "Mulej tiegħi u Alla tiegħi!" Qallu Ġesù: "Emmint g'ħax rajtni! Henjin dawk li ma rawx u emmnu." (Ġw 20: 28-28)
8. Imbagħad qalilhom: "Meta kont għadni magħkom għeditkom dawn il-kelmiet, 'Jeħtieġ li jseħħ kulma nkiteb fuqi fil-Liġi ta' Mosè, fil-Profeti u fis-Salmi.' " Imbagħad fetħilhom moħħhom biex jifhmu l-Iskrittura. U qalilhom: "Hekk kien miktub, li l-Messija jbati u fit-tielet jum iqum mill-imwiet, u li l-indiema għall-maħfra tad-dnubiet tixxandar f'ismu lill-ġnus kollha, ibda minn Ġerusalem. Intom xhud ta' dan. U jiena, araw, nibgħat fuqkom lil dak li wiegħed Missieri. Imma intom ibqgħu fil-belt, sa ma Alla jkun libbiskom bil-qawwa tiegħu." (Lq 24: 44-49)
9. Wara dan, Ġesù raġa' deher lid-dixxipli ħdejn il-baħar ta' Tiberija. Wara li kielu xi ħaġa, Ġesù qal lil Xmun Pietru: "Xmun bin Ġwanni, tħobbni int aktar minn dawn?" "Iva, Mulej," wiegħbu, "int taf li nħobbok." Qallu:

“Irgħa l-ħrief tiegħi.” Staqsieh għat-tieni darba: “Xmun bin Ġwanni, tħobbni int?” “Iva, Mulej,” wiegħbu, “int taf li nħobbok.” Qallu: “Irgħa n-nagħaġ tiegħi.” Għat-tielet darba staqsieh: “Xmun bin Ġwanni, tħobbni?” Pietru ħass għafsa ta’ qalb għax staqsieh għat-tielet darba, ‘Tħobbni?’ u qallu: “Mulej, int taf kollox, inti taf li nħobbok.” Qallu Ġesù: “Irgħa n-nagħaġ tiegħi. (Ġw 21: 1, 15-17)

10. Deher imbagħad lil aktar minn ħames mitt aħwa flimkien. Ħafna minnhom għadhom ħajjin sal-lum; xi wħud minnhom raqdu. Imbagħad deher lil Ġakbu u lill-appostli kollha. Fl-aħħar deher lili wkoll wara kulħadd, qisni twelidt mormi qabel il-waqt, għax jien l-inqas wieħed fost l-appostli, u ma jistħoqqlix nissejjaħ appostlu, għaliex kont naħqar il-Knisja ta’ Alla. (1 Kor 15: 6-9)

46. Meta Sidna Ġesu’ ta l-missjoni lill-appostli, ordnalhom jibqgħu Ġerusalem sa ma jgħammidhom bl-Ispirtu s-Santu u umbagħad tela’ s-sema.

1. Tkellimt fuq dak kollu li Ġesù kien għamel u għallem minn mindu beda sal-jum li fih kien meħud fis-sema, wara li, permezz tal-Ispirtu s-Santu, ta l-ordnijiet tiegħu lill-appostli li hu kien għazel. Wara l-passjoni tiegħu dehrilhom u tahom ħafna provi li hu ħaj; f’erbgħin jum rawh kemm-il darba u kellimhom fuq il-ħwejjeg tas-Saltna ta’ Alla. (Atti 1: 1-3)
2. Meta kien għadu magħhom, ordnalhom biex ma jtilqux minn Ġerusalem, imma joqogħdu jistennew sa ma sseħħ il-wegħda tal-Missier, “li fuqha”, qalilhom, “smajtu x’kont għedtilkom. Jigifieri, li Ġwanni għammed bl-ilma, imma intom fi ftit jiem oħra titgħammedu bl-Ispirtu s-Santu.” (Atti 1: 4-5)
3. Kif kienu flimkien staqsewh: “Mulej, hu dan iż-żmien li fih int se terġa’ twaqqaf is-Saltna ta’ Izrael?” Hu wegibhom: “Mhijiex biċċa tagħkom li tkunu tafu l-waqt u ż-żmien li l-Missier għazel bis-setgħa tiegħu. (Atti 1: 6-7)
4. Imma meta jiġi fuqkom l-Ispirtu s-Santu, intom tircievu l-qawwa, u tkunu xhieda tiegħi f’Ġerusalem, fil-Lhudija kollha u s-Samarija u sa truff l-art.” (Atti 1: 8)

5. "Lili ngħatat kull setgħa fis-sema u fl-art. Morru, mela, agħmlu dixxipli mill-ġnus kollha, u għammduhom fl-isem tal-Missieru tal-Iben u tal-Ispirtu s-Santu." (Mt 28: 18-19)
6. Rafa' idejh u berikhom. U ġara li, huwa u jberikhom, infired minnhom u kien meħud fis-sema... u sħaba ħadithulhom minn quddiem għajnejhom. (Lq 24: 50-51)
7. Waqt li kienu b'għajnejhom fis-sema jħarsu lejha sejjer, f'daqqa waħda deħru ħdejjhom żewġ irġiel libsin l-abjad, u qalulhom: "Irġiel tal-Galilija, x'intom tħarsu lejha is-sema? Dan Ġesù, li kien meħud minn magħkom lejha is-sema, għad jerga' jigi kif rajtuh sejjer." (Atti 1: 10-11)
8. U hekk il-Mulej Ġesù, wara li kellimhom, kien imtella' fis-sema u qagħad in-naħa tal-lemin ta' Alla. (Mk 16: 19) Huma nxejtu fl-art jagħtuh qima, u mimlijin b'ferħ kbir reġgħu lura lejha Ġerusalem, u qagħdu l-ħin kollu fit-tempju jbierku lil Alla. (Lq 24: 52-53)
9. Fl-aħħar ċena kien qallhom: "Madankollu, ngħidilkom is-sewwa, jaqblilkom li jiena mmur; għaliex, jekk ma mmurx, id-Difensur ma jigix għandkom; imma jekk immur, nibgħathulkom." (Ġw 16: 7)
10. Jekk intom irxuxtajtu ma' Kristu, fittxu l-ħwejjegħ tas-sema, fejn Kristu qiegħed fuq il-lemin ta' Alla. (Kol 3: 1)

47. Meta Sidna Ġesù bagħat l-Ispirtu s-Santu fuq l-appostli filwaqt li dawn kienu miġbura jitolbu flimkien ma' Sidna Marija bħalma kienu mdorrijin jagħmlu.

1. Mbagħad reġgħu lura lejha Ġerusalem mill-għolja msejjha taż-Żebbuġ, li hi 'l bogħod mill-belt daqs il-mixja tas-Sibt. U lkoll qalb waħda kienu jitolbu flimkien ma' xi nisa u ma' Marija, omm Ġesù, u ma' ħutu. (Atti 1: 12, 14)
2. Meta wasal jum Għid il-Ħamsin, huma kienu lkoll flimkien f'post wieħed. F'daqqa waħda ġie mis-sema ħoss bħal ta' riħ qawwi, u mela d-dar kollha fejn kienu qegħdin. (Atti 2: 1-2)
3. U deħrulhom ilsna qishom tan-nar, li tqassmu u qagħdu fuq kull wieħed minnhom. Imtlew il-koll bl-Ispirtu s-Santu u bdew jikkellmu b'ilsna oħra, skont ma l-Ispirtu kien jagħtihom li jikkellmu. (Atti 2: 3-4)

4. F'Ġerusalemm kien hemm xi Lhud, nies twajba minn kull nazzjon li hawn taħt is-sema. Malli nstama' dan il-ħoss, ingabret kotra kbira, ilkoll imħawdin għax kull wieħed minnhom kien jismagħhom jitekllmu bl-ilsien tiegħu: Miblugħin u mistagħġbin, bdew jgħidu: "Dawn li qegħdin jitekllmu mhumiex ilkoll mill-Galilija? Mela kif kull wieħed minna qiegħed jismagħhom jitekllmu bi lsien art twelidu? ... Aħna lkoll qegħdin nisimgħuhom ixandru bl-ilsna tagħna l-għegubijiet ta' Alla!" (Atti 2: 5-8, 11)
5. U lkoll, mitlufa bl-għageb, bdew jgħidu wieħed lill-ieħor: "Dan xi jkun?" Oħrajn bdew jiddieħku u jgħidu: "Dawn xorbu l-inbid ġdid!" (Atti 2: 12-13)
6. Imma Pietru, flimkien mal-ħdax, qam u qal lil-Lhud b'lehen għoli: "Nies tal-Lhudija, u intom ilkoll li toqogħdu f'Ġerusalemm, kunu afu dan u isimgħu sewwa x'se ngħidilkom jien. Le, dawn mhumiex fis-sakra, kif qegħdin taħsbu intom; għax għadhom id-disgħa ta' filgħodu. (Atti 2: 14-15)
7. Imma dan mhux ħlief dak li ntqal permezz tal-profeta Ġoel, 'U jġri fl-aħħar jiem, jgħid Alla, li jiena nsawwab mill-Ispirtu tiegħi fuq kull bniedem; u jħabbru wliedkom, subien u bniet, u ż-żgħażaġħ tagħkom jaraw dehriet, u x-xjuħ tagħkom joħolmu ħolmiet; u wkoll fuq il-qaddejja tiegħi, irġiel u nisa, insawwab f'dawk il-jiem mill-Ispirtu tiegħi, u jħabbru. U jien nagħmel għegubijiet fl-għoli tas-smewwiet, u sinjali isfel fl-art: demm u nar u dħaħen kbar. Ix-xemx tinbidel fi dlam, u l-qamar f'demm, qabel ma jasal jum il-Mulej, jum kbir u glorjuż. U jġri li kull min isejjaħ isem il-Mulej ikun salv.' (Atti 2: 16-21)
8. Dan il-kliem li semgħu laqtilhom qalbhom, u qalu lil Pietru u lill-apostli l-oħra: "L-aħwa, x'għandna nagħmlu aħna?" U Pietru wegibhom: "Indmu, u jitgħammed kull wieħed minnkomb fl-isem ta' Ġesù Kristu għall-maħfra ta' dnubietkom; u intom tircievu d-don tal-Ispirtu s-Santu. (Atti 2: 37-42)
9. Għax il-wegħda qiegħda għalikomb u għal uliedkom u għal dawk kollha li huma fil-bogħod, dawk kollha li l-Mulej Alla tagħna sejħilhom." U b'ħafna kliem ieħor tahom xhieda u wissiehom billi qalilhom: "Salvaw lilkom infuskomb minn dan in-nisel ħażin." (Atti 2: 39-40)

10. Għalhekk dawk li laqgħu kliemu tgħammdu u dak in-nhar ingħaqdu mad-dixxipli madwar tlitt elef ruħ. U kienu jzommu sħiħ fit-tagħlim tal-appostli u fl-għaqda ta' bejniethom, fil-qsim tal-ħobż u fit-talb. (Atti 2: 41-42)

48. Meta l-appostli kienu jevangelizaw u jiċcelebraw l-Ewkaristija u Sidna Marija kienet tircievi lil Binha fit-tqarbin. Meta stenniet bil-herqa li terġa' tingħaqad ma' Binha u sakemm għamlet dan, baqgħet tisgħar fit-talb u taqdi lil uliedha fl-ewwel komunitajiet insara.

1. Waqa' mbagħad il-biża' fuq kulħadd għax ħafna kienu l-mirakli u s-sinjali li kienu jsiru permezz tal-appostli. (Atti 2: 43)
2. Dawk kollha li kienu jemmnu kienu ħaġa waħda, u kienu jaqsmu kollox bejniethom, ibigħu ġidhom u kulma kellhom u jqassmu d-dħul bejn kulħadd, skont il-ħtieġa ta' kull wieħed. (Atti 2: 44-45)
3. U kuljum kienu jmorru fit-tempju flimkien, jaqsmu l-ħobż fi djarhom, u jissieħbu fl-ikel bi qlub ferħana u safja; u kienu jfaħħru lil Alla, u l-poplu kollu kien iġibhom. (Atti 2: 46-47)
4. U minn jum għal ieħor il-Mulej kien iżidilhom magħhom lil dawk li jkunu salvi. (Atti 2: 47)
5. Il-kotra kbira ta' dawk li emmnu kienu qalb waħda u ruħ waħda. (Atti 4: 32)
6. Hadd minnhom ma kien jgħid li l-ġid li kellu kien tiegħu, iżda kellhom kollox flimkien. (Atti 4: 32)
7. B'qawwa kbira l-appostli kienu jagħtu xhieda tal-qawmien tal-Mulej Ġesù, u kulħadd kien iġibhom ħafna. (Atti 4: 33)
8. Hadd minnhom ma kien jonqsu xejn; għax kull min kellu oqsma jew djar kien ibiġghom, u l-flus li jdaħħal minnhom kien imur iqegħedhom f'riġlejn l-appostli. Imbagħad kien jitqassam kollox skont il-ħtieġa ta' kull wieħed. (Atti 4: 34-35)
9. L-għadd ta' dawk li kienu jemmnu fil-Mulej, kemm irġiel kemm nisa, kien dejjem jizdied u jkotor, hekk li kienu wkoll iġorru l-morda tagħhom fuq

sodod u mtieraħ u jqegħduhom fil-pjazez biex, xħin jgħaddi Pietru, jaqa' mgar id-dell tiegħu fuq xi ħadd minnhom. (Atti 5: 14-15)

10. In-nies kienu jiġu mill-ibliet ta' madwar Ġerusalemm, iġorru l-morda u lil dawk li kienu maħkuma mill-ispirti mnigġsa; u lkoll kienu jitfejqu. (Atti 5: 16)

49. Meta Sidtna Marija gie mtella' s-sema bir-ruħ u bil-ġisem u ngħaqdet ma' Binha gloriuż għal dejjem.

1. Hi raġġ tad-dawl ta' dejjem, mera bla tebgħa tas-setgħa ħaddiema ta' Alla, u xbieha tat-tjieba tiegħu. (Għerf 7: 26)
2. U meta mmur u nħejjilkom post, nerga' nigi biex neħodkom miegħi biex, fejn inkun jien, tkunu intom ukoll. (Ġw 14: 3)
3. Qum u ejja, Mulej, lejn il-mistrieħ tiegħek, int u l-arka tal-qawwa tiegħek. (Salm 132: 8)
4. Qabad jitkellem hu, il-maħbub tiegħi, u qiegħed jgħidli: "Maħbuba tiegħi, qum, ejja, sabiħa tiegħi! (Għan 2: 10)
5. Izda lill-Mara tawha ż-żewġ ġwienaħ tal-Ajkla l-kbira biex ittir lejn il-post tagħha fid-deżert, fejn għandha tkun mitmugħa għal żmien, għal żewġ żminijiet, u għal nofs żmien, 'il bogħod mis-Serp. (Apk 12: 14)
6. Iġbidni wrajk, ejja niġru! Lili s-sultan dahħalni ġewwa, fil-kmamar tiegħu; ejjew nifirħu, ej' nithennew bik. Bil-ferħ infakkru mħabbtek wisq aktar mill-inbid. Iva, għandhom raġun iħobbuk! (Għan 1: 4)
7. Ghajjat bil-ferħ ta' qalbek, bint Sijon. Is-sultan t'Izrael, il-Mulej, hu f'nofsok; ma jkollokx iżjed ħsara minn xiex tibza'. (Sof 3: 14-15)
8. Imbierka int, binti, minn Alla l-Għoli, mbierka fost in-nisa kollha tad-dinja. (Ġdt 13: 18)
9. Iva, minn issa 'l quddiem kull nisel isejjaħli hienja. (Lq 1: 48)
10. Għax is-setgħani għamel miegħi ħwejjeġ kbar; qaddis hu l-isem tiegħu. (Lq 1: 49)

50. Meta Sidtna Marija gie nkurunata Regina tas-sema w l-art mis-Santissima Trinita', mgħollija fuq il-kori kollha tal-angli u avukata tagħna midinbin.

1. Ghax il-Mulej jitghaxxaq bil-poplu tiegħu, u jsebbah lill-fqajrin bir-rebħa. (Salm 149: 4)
2. Nifrah fuq li nifrah bil-Mulej, taqbez bil-ferħ ruħi b'Alla tiegħi. Ghax hu libbisni bi lbies is-salvazzjoni, bil-mantar tal-ġustizzja għattieni. (Iż 61: 10)
3. Mill-bqija hemm merfugħa għalija l-kuruna tal-ġustizzja, li biha f'dak il-Jum iħallasni l-Mulej, l-Imħallef ġust. (2Tim 4: 8)
4. Ifrah kemm tiflah, bint Sijon; għajjat bil-ferħ, bint Ġerusalemm! Ara, is-sultan tiegħek ġej għandek. (Żak 9: 9)
5. U deher sinjal kbir fis-sema: Mara, liebsa x-xemx, bil-qamar taħt riglejha. (Apk 12: 1)
6. U b'kuruna ta' tnax-il kewkba fuq rasha. (Apk 12:1)
7. Is-sultan qam u mar jilqagħha, baxxa rasu quddiemha, u raġa' lura lejn it-tron tiegħu, imbagħad, hejjielha tron u qagħdet fuq il-lemin tiegħu. (1 Slat 2: 19)
8. Bik titkabbar Ġerusalemm! Bik jiftaħar Izrael! Int il-foħrija tal-poplu tagħna! (Ġdt 15: 9)
9. Min hija dik li tielgħa bħaż-żerniq, sabiħa donnha l-qamar, tidli bħax-xemx, tal-biza' bħall-eżerċtu lest għat-taqbida? (Għan 6: 10)
10. Jien omm l-imħabba safja, il-biza' u l-għerf u t-tama qaddisa. (Sir 24: 18)